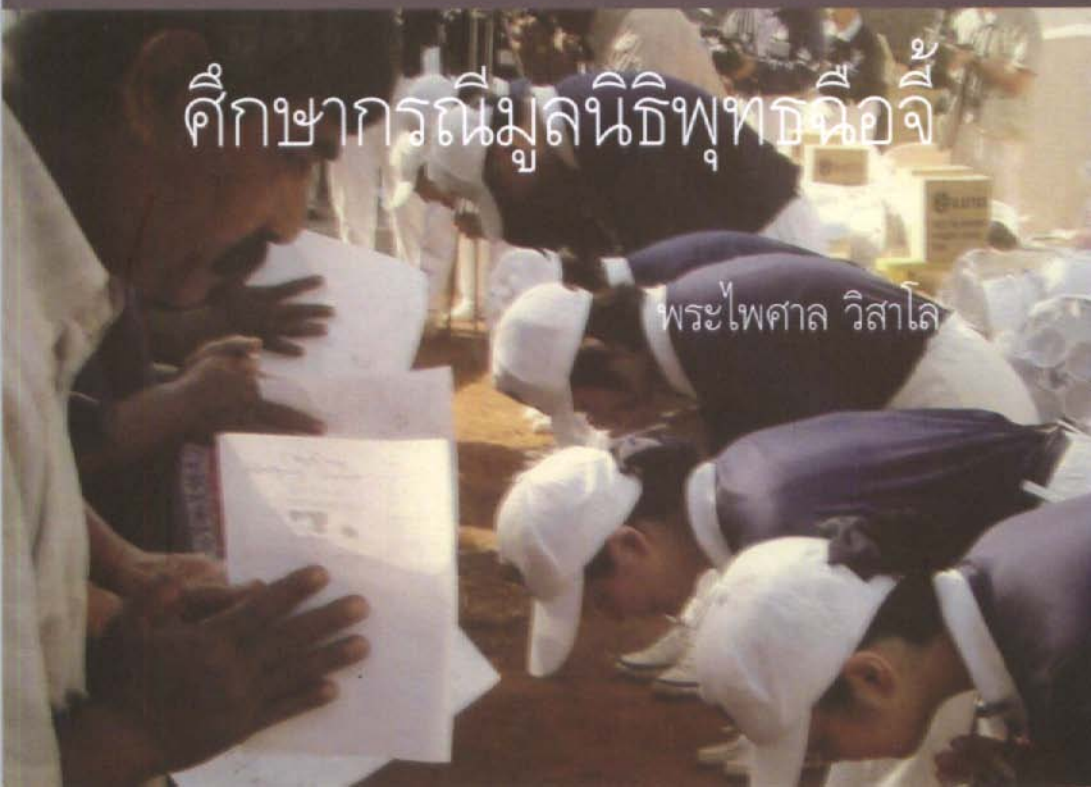

ศาสตร์และศิลป์ แห่งการจัดการความดี

ศึกษากรณีมูลนิธิพุทธรักษา

พระไพศาล วิสาโล

ศาสตร์และศิลป์ แห่งการจัดการความดี

ศึกษากรณีมูลนิธิพุทธฉือจี้

พระไพศาล วิสาโล

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม)

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

ศาสตร์และศิลป์แห่งการจัดการความดี ศีษษากรณิเมูลนิธิพุทธฉือจี้

พิมพ์ครั้งที่ ๑	สิงหาคม ๒๕๕๐
สิ่งพิมพ์อันดับที่	๑๒/๒๕๕๐
ISBN	๙๗๘-๙๗๔-๙๗๗๒-๔๒-๓
จำนวนพิมพ์	๓,๐๐๐ เล่ม
ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่	ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) ๖๙/๑๖-๑๗ อาคารวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ โทร. ๐-๒๖๔๔-๙๙๐๐ โทรสาร. ๐-๒๖๔๔-๙๙๐๑ website : http://www.moralcenter.or.th
ผู้พิมพ์	บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด ๙๐/๖ ซอยจรัญสนิทวงศ์ ๓๔/๑ ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐ โทรศัพท์ ๐ ๒๔๒๔ ๓๒๔๙, ๐ ๒๔๒๔ ๓๒๕๒ โทรสาร ๐ ๒๔๒๔ ๓๒๔๙, ๐ ๒๔๒๔ ๓๒๕๒

คำปรารภ

ระหว่างวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ถึงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๐ ผู้เขียนได้รับนิมนต์จากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม(ศูนย์คุณธรรม) ไปเยี่ยมชมงานของมูลนิธิพุทธฉือจี้ ที่ประเทศไต้หวัน โดยมีผู้ร่วมคณะกว่า ๕๐ คน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถาบันการศึกษา จากทุกภาคของประเทศตั้งแต่ระดับประถมศึกษาไปถึงอุดมศึกษา รวมทั้งผู้บริหารองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านเยาวชนและการศึกษา

การดูงานดังกล่าวแม้จะเป็นช่วงเวลานสั้นๆ แต่ได้ให้ประสบการณ์ที่น่าประทับใจ รวมทั้งให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เขียนมาก ประเด็นหนึ่งที่กระตุ้นความสนใจของผู้เขียนเป็นพิเศษคือ ความสามารถในการ “การจัดการความดี” ของมูลนิธิพุทธฉือจี้ ซึ่งเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในตัว อีกทั้งยังประสบความสำเร็จอย่างไม่น้อย ศาสตร์และศิลป์ดังกล่าวของฉือจี้ น่าจะเป็นประโยชน์สำหรับเมืองไทยซึ่งกำลังแสวงหาทางออกจากวิกฤตทางด้านศีลธรรมอยู่ในเวลานี้ ผู้เขียนจึงได้รวบรวมข้อมูลและแนวคิดดังกล่าวมาถ่ายทอดเป็นบทความขนาดยาวเพื่อเผยแพร่แลกเปลี่ยนในหมู่ผู้ร่วมดูงาน เมื่อทางศูนย์คุณธรรมได้ทราบเห็นว่าน่าจะมีประโยชน์ต่อผู้อ่านในวงกว้างด้วย จึงขอนำไปพิมพ์เผยแพร่เป็นหนังสือเล่ม

งานโดยตรงแล้ว แหล่งข้อมูลที่สำคัญยังได้แก่หนังสือเรื่อง *คุณลักษณะ และกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศได้หัวัน* (เขียนโดยพระเดิมแท้ ชาวหินฟ้า) *จิตอาสา พลังสร้างโลก* (เขียนโดยนพ. อ่ำพล จินดาวัฒน์) *ขยะสร้างคน คนสร้างชาติ* (เขียนโดยเขาวัลักษณ์ ทองชัยภูมิ และสมสกล บุญคำพริ้ง) และเอกสารของคณะนักวิจัยซึ่งมีพระเดิมแท้เป็นหัวหน้า ทั้งหมดนี้พิมพ์โดยศูนย์คุณธรรม นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้ประโยชน์อีกมากจากการสนทนากับพระเดิมแท้ และมัคคุเทศก์ผู้มีความเข้าใจได้แก่ คุณสุชาย แซ่เอง คุณชิง สุ เฟิน และ “คุณส้ม” ซึ่งทำให้ได้รับทราบข้อมูลที่น่าสนใจจากการดูงานตามสถานที่ต่างๆ อย่างไรก็ตามข้อมูลและตัวเลขที่ได้รับบางครั้งก็ไม่ตรงกัน หากไม่ก็เป็นความเข้าใจผิดของผู้เขียน หากมีข้อผิดพลาดประการใดในบทความนี้ผู้เขียนขออภัย และจะขอบคุณมากหากท่านผู้รู้กรุณาท้วงติงหรือให้ความเห็น เพื่อผู้เขียนจะนำไปปรับปรุงบทความนี้ให้ดีขึ้น

ขอขอบคุณคุณนราทิพย์ พุ่มทรัพย์ ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรมที่ริเริ่มและสนับสนุนให้ผู้เขียนได้ร่วมคณะดูงานของฉือจี้ ขอขอบคุณคุณวิไลวรรณ ถิกไทย และเจ้าหน้าที่ศูนย์คุณธรรมทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เขียนตลอดการเดินทาง ขอขอบคุณผู้ร่วมคณะเดินทางและมัคคุเทศก์ผู้มีความเข้าใจ และที่ขาดไม่ได้คือขอขอบคุณท่านเดิมแท้ ชาวหินฟ้า ที่ได้ถ่ายทอดประสบการณ์อันมีค่าให้แก่ผู้เขียนตลอดสัปดาห์ที่ดูงาน

พระไพศาล วิสาโล

๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

มูลนิธิพุทธรักษา

เป็นองค์กรการกุศลที่ใหญ่ที่สุดในไต้หวัน มีโรงพยาบาลที่มีมาตรฐานสูงติดอันดับต้นๆ ของประเทศถึง ๖ แห่ง มีธนาคารใหญ่เป็นอันดับ ๓ ของโลก มีสถาบันการศึกษาที่ครบทุกระดับจากประถม มัธยม วิทยาลัย ไปจนถึงมหาวิทยาลัยที่มีเอกลักษณ์ ในด้านการสอนและการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีสถานีโทรทัศน์ที่มุ่งเผยแพร่คุณธรรมผ่านเครือข่ายทั่วโลก นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์อีกมากมายกระจายทั่วประเทศ เช่น ช่วยเหลือ คนยากจน สงเคราะห์คนชรา ช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติรวมทั้งงานแยกขยะ

กิจการเหล่านี้ดำเนินและขยายตัวอย่างต่อเนื่องโดยอาศัยเงินบริจาคจากสมาชิกที่มีเกือบ ๖ ล้านคน (หรือเกือบ ๑ ใน ๔ ของประชากรไต้หวัน) รวมทั้งเงินที่เกิดจากกิจกรรมของสมาชิก (เช่น เงินจากการแยกขยะ) แต่ปัจจัยที่สำคัญไม่น้อยไปกว่าเงินก็คือ กำลังของอาสาสมัครซึ่งมีไม่น้อยกว่า ๒ แสนคนทั่วประเทศ อาสาสมัครเหล่านี้เข้าไปช่วยผลักดันกิจกรรมต่างๆ ให้ดำเนินไปได้อย่างมีคุณภาพและขยาย ทั่วไปทั่วประเทศ จนปัจจุบันสามารถขยายไปยังต่างประเทศ โดยมีสาขา ถึง ๓๙ ประเทศ

ลักษณะเด่น
ของข้อจี้

ในฐานะองค์กรการกุศล มูลนิธิพุทธรักษาจะมีลักษณะเด่นอย่างน้อย ๔ ประการ คือ

๑. คุณภาพของงาน

งานของมูลนิธิพุทธรักษาแต่ละด้านล้วนมีคุณภาพสูง กล่าวคือ

ก. การแพทย์

โรงพยาบาลของฉือจี้ซึ่งขณะนี้ มี ๖ แห่ง มีมาตรฐานด้านการแพทย์สูงมาก สามารถทำการรักษาโรคหรือความผิดปกติที่ต้องใช้วิชาการขั้นสูง จนมีผู้ป่วยจากต่างประเทศหลายรายมาทำการรักษา นอกจากความสามารถทางวิชาการแล้ว โรงพยาบาลยังให้ความเอาใจใส่กับมิติด้านจิตใจและสังคมของผู้ป่วย แพทย์ พยาบาล และเจ้าหน้าที่ที่จะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนไข้ เห็นคนไข้เป็นมนุษย์มากกว่าเป็นเจ้าของ “ไข้”

กล่าวอีกนัยหนึ่งคือมุ่งรักษา “คน” มากกว่ารักษา “ไข้” การแพทย์ของฉือจี้จึงได้ชื่อว่า เป็น “การแพทย์ที่มีหัวใจความเป็นมนุษย์” จนเป็นแบบอย่างให้แก่โรงพยาบาลของรัฐและของประเทศต่างๆ

มูลนิธิพุทธรักษายังมีธนาคารไซเบอร์กุ๊กที่ใหญ่เป็นอันดับ ๑

กับผู้ป่วย) มาใช้ในการรักษาโรคที่เกี่ยวกับความผิดปกติของเม็ดเลือด ซึ่งเป็นเทคโนโลยีขั้นสูงที่โรงพยาบาลของฉือจี้มีความสามารถเป็นพิเศษ

ข. การศึกษา

ฉือจี้เริ่มทำงานด้านการศึกษาด้วยการก่อตั้งวิทยาลัยพยาบาล เพื่อผลิตบุคลากรป้อนให้แก่โรงพยาบาล (ภายหลังขยายเป็นวิทยาลัยเทคโนโลยี) ต่อมาก็ก่อตั้งมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ (ภายหลังพัฒนามาเป็นมหาวิทยาลัยเต็มรูปแบบ) จากนั้นก็ก่อตั้งโรงเรียนระดับประถม และมัธยมขึ้นมา

สถาบันการศึกษาเหล่านี้มีลักษณะเด่นคือ การสร้างจิตสำนึก ด้านคุณธรรมและปลูกฝังมิติด้านจิตวิญญาณแก่ผู้เรียนอย่างแนบกาย

ขณะเดียวกันก็เสริมสร้างความรู้และความสามารถทางวิชาการได้อย่างไม่ด้อยกว่าที่อื่น แม้แต่คณะแพทยศาสตร์ก็ยังมีการสอนวิชาด้านจริยศิลป์แก่นักศึกษาตลอด ๔ ปี ส่วนโรงเรียนประถมและมัธยม ก็เป็นแบบอย่างให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศ มีการนำเอาวิธีการของฉือจี้ไปใช้อย่างแพร่หลาย

ค. งานสงเคราะห์ผู้ประสบภัย

เมื่อเกิดภัยพิบัติไม่ว่าในไต้หวันหรือต่างประเทศ กองทัพอาสาสมัครของฉือจี้จะรุดไปยังที่ประสบเหตุในทันที และให้การสงเคราะห์แก่ผู้ทุกข์ยากชนิดที่ตรงกับปัญหา เนื่องจากมีการสอบถามความต้องการของเขา ก่อน และมักจะอยู่ในพื้นที่ค่อนข้างนานจนกว่าปัญหาพื้นฐานจะคลี่คลาย จึงมักเป็นหน่วยงานท้าย ๆ ที่ถอนตัวออกจากพื้นที่ (๖ เดือนหลังภัย

เหลือผู้ประสบภัยอยู่ ขณะที่หน่วยงานส่วนใหญ่ถอนตัวออกไปเกือบหมด) งานบางอย่างต้องใช้กำลังคนและกำลังเงินมหาศาล แต่ฉ้อฉลก็ทำสำเร็จได้ เช่น การอพยพคนนับหมื่นในจาการ์ตาที่รูกกล้าแม่น้ำจนเน่าเสีย ซึ่งนำไปสู่การสร้างแฟลตนับพันยูนิต โดยใช้เวลาเพียง ๒ ปี หรือการสร้างอาคารใหม่ให้แก่โรงเรียน ๕๐ แห่งที่ประสบภัยแผ่นดินไหวในไต้หวัน โดยใช้เวลา ๓ ปี งานสงเคราะห์เหล่านี้ไม่เพียงต้องใช้เงินทุนและกำลังคนจำนวนมาก แต่ยังคงอาศัยความรู้และความชำนาญเฉพาะทาง ซึ่งฉ้อฉลมีพร้อมเนื่องจากมีอาสาสมัครมากมายที่มีความรู้ มีกำลังเงิน และพร้อมจะสละเวลามาให้

ง. งานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

งานแยกขยะเป็นงานเด่นอีกด้านหนึ่งของฉ้อฉล ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่ออย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากมีโรงงานแยกขยะไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐ แห่งทั่วประเทศ มีอาสาสมัครมาช่วยงานร่วม ๕๐,๐๐๐ คน โดยผลัดกันมาทำงานสัปดาห์ละครั้ง ตั้งแต่เก็บขยะ ขนขยะมาโรงงานแยกขยะ แล้วนำไปหมუნเวียนใช้ใหม่

งานด้านนี้นอกจากจะช่วยลดปริมาณขยะ (ด้านหนึ่งด้วยการทำให้ประชาชนทิ้งขยะน้อยลง และอีกด้านหนึ่ง ด้วยการเอาขยะที่ยังมีประโยชน์ไปรีไซเคิล ทำให้ขยะที่ใช้ประโยชน์ไม่ได้เลยเหลือน้อยลง) ยังเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของฉ้อฉล นับพันล้านบาทต่อปี สามารถนำไปเป็นทุนสนับสนุนสถานีโอโรทิกส์ของคนได้

จ. สถานีโทรทัศน์

สถานีโทรทัศน์ดาวเทียม (“มหากรุณา”) ของฉือจี้ เป็นสถานีโทรทัศน์แบบ “ทางเลือก” ที่ได้รับความนิยมอย่างสูงในไต้หวัน จนได้รับการลงคะแนนเสียงให้เป็นสถานีโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อชีวิตของผู้คนมากที่สุดเมื่อปี ๒๕๔๗

จุดเด่นคือการจัดทำรายการที่ส่งเสริมคุณธรรมหรือเกิดจิตสำนึกที่มุ่งช่วยเหลือผู้คน นอกจากรายการวิเคราะห์ข่าวเชิงธรรมะแล้วยังมีรายการสารคดีชีวิต ละคร และการ์ตูนที่มุ่งให้ผู้ชมมีศรัทธาในความดีงาม

๒. คุณภาพของคน

การที่ฉ้อฉลสามารถสร้างสรรค์งานต่างๆ ได้อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง สะท้อนถึงคุณภาพของบุคลากรของฉ้อฉล นำสังเกตว่าบุคลากรส่วนใหญ่ที่ทำงานให้แก่ฉ้อฉลเป็นอาสาสมัคร ที่นอกจากจะทำงานให้มูลนิธิโดยไม่คิดค่าตอบแทนแล้ว ยังออกเงินให้มูลนิธิด้วย ทั้งในรูปของเงินบริจาคที่ให้เป็นประจำ และในรูปของค่าใช้จ่ายในการทำงาน เช่น จ่ายค่าเดินทางเองเวลาไปช่วยผู้ประสบภัยไม่ว่าในประเทศหรือต่างประเทศ

อาสาสมัครเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญในกิจการทุกด้านของฉ้อฉล ไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาล โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย สถานีโทรทัศน์ ล้วนมีอาสาสมัครเข้าไปช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ประจำ อังงานแยกขยะด้วยแล้ว คนทำงานเป็นอาสาสมัครเกือบทั้งหมด

อาสาสมัครเหล่านี้ส่วนหนึ่ง เป็นชาวบ้านทั่วไป แต่อีกไม่น้อยเป็นนักวิชาชีพ เช่น แพทย์ วิศวกร สถาปนิก อาจารย์ นักธุรกิจ ผู้บริหาร ซึ่งล้วนมีความรู้ความสามารถและมีรายได้ที่มั่นคง

แต่ทั้งหมดนี้มีสิ่งที่เหมือนกัน คือ มีจิตอาสา มีน้ำใจเอื้อเฟื้อ ยินดีช่วยเหลือส่วนรวม และพร้อมรับใช้ผู้อื่นด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตน เวลานำสิ่งของไปบริจาคให้แก่ผู้ทุกข์ยาก อาสาสมัครของฉ้อฉลจะโค้งคำนับ

อาสาสมัครของฉือจี้ยังมีลักษณะเด่นอีกประการหนึ่ง คือการไม่
รังเกียจงาน บ่อยครั้งจะพบผู้บริหารบริษัทไปยื่นมือถ่อมตัวรับบริจาคความ
ที่สาธารณณะ หรือรดกิ้งไม้ เก็บกวาดขยะ ในโรงพยาบาล

ความที่ฉือจี้มีอาสาสมัครจำนวนมากที่พร้อมจะทิ้งงานประจำ
ออกไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยทันที ฉือจี้จึงสามารถส่งคนไปยังทุกหน
แห่งทั่วโลกที่เกิดภัยพิบัติได้อย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะอาฟริกาหรืออเมริกา
(ฉือจี้เป็นหน่วยงานเอกชนแรก ๆ ที่ถึงอาฟกานิสถาน หลังจากสหรัฐส่ง
กองทัพไปกวาดล้างกลุ่มตาลิบัน) ทั้งนี้โดยสมทบกับอาสาสมัครท้องถิ่น
ของฉือจี้เอง (ปัจจุบันได้ออกไปช่วยเหลือกว่า ๖๐ ประเทศแล้ว)

ขณะเดียวกันความสามารถทางด้านวิชาชีพของอาสา ทำให้ฉือจี้
สามารถนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้กับงานด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประ-
สิทธิภาพ รวมทั้งงานสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ซึ่งบางครั้งลำพังแรงใจ
และกำลังเงินไม่เพียงพอที่จะช่วยให้งานประสบผล

๓. กระบวนการกล่อมเกลาจิตใจ

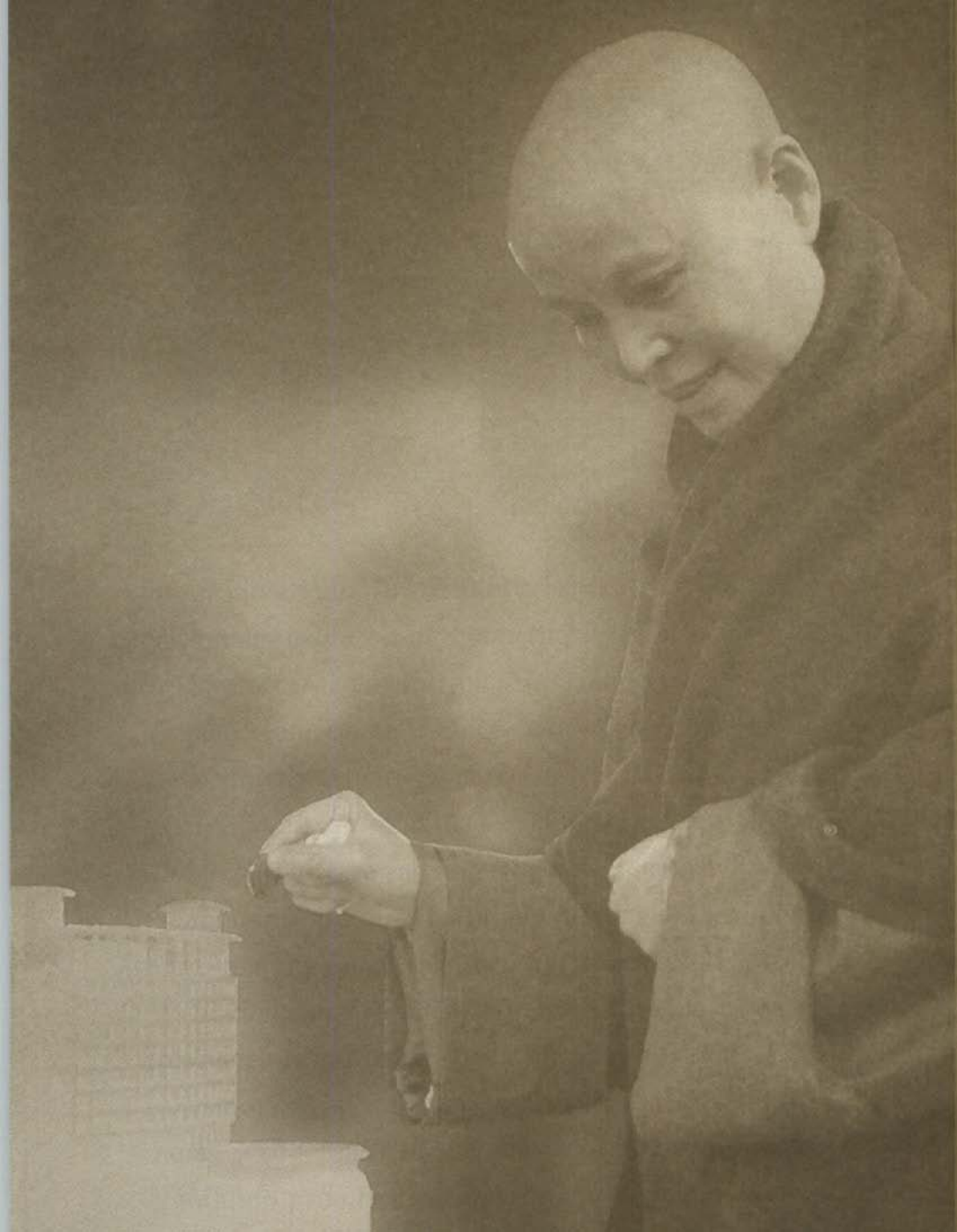
คุณภาพของบุคลากรของฉือจี้ โดยเฉพาะในด้านคุณธรรม เกิดจากกระบวนการกล่อมเกลาจิตใจที่น่าสนใจมาก เนื่องจากไม่ได้จำกัดแต่เฉพาะการสอน หรือการตอกย้ำด้วยคำพูด หรือคำขวัญเท่านั้น แต่ยังมีวิธีต่างๆ อีกมากมายที่มีความแยบคายและให้ผลยั่งยืน เช่น การปลูกฝังคุณธรรมผ่านการทำงานอาสาสมัคร การเคารพและเห็นคุณค่าของผู้อื่น ผ่านการเรียนรู้ชีวิตของเขา การบ่มเพาะความอ่อนน้อมถ่อมตนผ่านพิธีชงน้ำชาหรือจัดดอกไม้ การมีกำลังใจทำความดีผ่านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น การซึมซับความดีงามผ่านการเล่านิทาน เล่นละคร หรือวาดภาพ รวมทั้ง มีการฝึกฝนอาสาสมัครอย่างเป็นระบบ

นอกจากนั้นยังมีระบบพี่เลี้ยง พ่อแม่อุปถัมภ์ และกลุ่มสมาชิกที่ช่วยสร้างเสริมจิตสำนึกที่ดีงาม กล่าวได้ว่าฉือจี้มีความโดดเด่นมากในเรื่องความคิดสร้างสรรค์และศิลปะในการส่งเสริมคุณธรรม ประเด็นนี้จะได้กล่าวอย่างละเอียดข้างหน้า

๔. การสร้างเครือข่ายสมาชิกและ บริหารจัดการอาสาสมัคร

ฉ้อจี้สามารถขยายจำนวนสมาชิกไปได้เป็นจำนวนมาก จนมีเครือข่ายที่กว้างขวางไปทั่วประเทศ (๖ ใน ๑๐ ล้านของสมาชิกทั่วโลก อยู่ในไต้หวัน) ส่วนหนึ่งก็เพราะมีการบริหารและจัดการอาสาสมัครที่ดี อาสาสมัครเหล่านี้เป็นกำลังสำคัญในการรักษาและขยายจำนวนสมาชิก (อาสาสมัครที่ “ฝึกงาน” มีหน้าที่บอกบุญหาสมาชิกหรือผู้บริจาค ๒๕ รายเป็นประจำทุกเดือนในปีแรก และเพิ่มเป็น ๔๐ รายในปีที่สอง อีกทั้งยังไปเยี่ยมเยือนผู้บริจาคอย่างสม่ำเสมอ) อย่างไรก็ตามจุดที่สำคัญกว่านั้นก็คือ การจัดหาอาสาสมัครมาทำงานตามส่วนต่างๆ ของฉ้อจี้ซึ่งมีอยู่มากมาย (เฉพาะโรงงานแยกขยะก็มีถึง ๕,๐๐๐ จุด) อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี รวมทั้งการระดมอาสาสมัครในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน

จะทำเช่นนี้ได้ ต้องมีการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงการคัดกรอง การประสานงาน การติดตามผลที่ดี ซึ่งเป็นงานที่ต้องไม่่ง่ายเลย เมื่อคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่ว่าฉ้อจี้มีอาสาสมัครระดับต่างๆ ถึง ๒ แสนคน อย่างไรก็ตามฉ้อจี้สามารถบริหารจัดการให้งานด้านต่างๆ เป็นไปได้ด้วย

หัวใจ
ของความสำเริง

มูลนิธิพุทธรักษา ถือกำเนิดเมื่อปี ๒๕๐๙ โดยภิกษุณี เจ็ญเหยียนวัย ๒๙ ปี (พรรษา ๓) เริ่มต้นด้วยการเชิญชวนแม่บ้านในเมืองท่าंगไกลความเจริญ (ฮวาเหลียน) จำนวน ๓๐ คน สละเงินวันละ ๕๐ เซ็นต์ (เทียบเท่า ๒๕ สตางค์ในเวลานั้น) ทุกวัน ภายในเวลา ๒๐ ปีสามารถสร้างโรงพยาบาลขนาด ๑,๐๐๐ เตียงด้วยทุนสูงถึง ๘๐๐ ล้านเหรียญไต้หวัน (ขณะที่งบประมาณประจำปีของทั้งจังหวัดมีเพียง ๑๐๐ ล้านเหรียญ)

อีก ๒๐ ปีต่อมา สามารถขยายกิจการสู่งานด้านการศึกษา สิ่งแวดล้อม สื่อมวลชน และพัฒนาจากองค์กรการกุศลระดับจังหวัด ไปเป็นระดับชาติและระดับโลกได้ โดยมีสมาชิกถึง ๑๐ ล้านคน และมีสาขาใน ๓๙ ประเทศ ทั้งหมดนี้ต้องอาศัยกำลังเงินจำนวนมหาศาล และความรู้ที่ทันสมัย แต่หัวใจสำคัญก็คือกำลังคนที่มีคุณภาพ บุคลากรเหล่านี้ไม่ได้อาศัยเงิน ชื่อเสียง อำนาจ หรือผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นแรงขับเคลื่อนอย่างธุรกิจเอกชนหรือหน่วยงานรัฐ แต่อาศัยคุณธรรมหรือความดีเป็นแรงบันดาลใจ ซึ่งทำให้เห็นเป็นแบบอย่างว่า แม้ไม่ใช่ผลประโยชน์ส่วนตัวหรือคตหาเป็นแรงจูงใจ องค์กรอย่างมูลนิธิก็สามารถสร้างสรรค์ผลงาน

ที่มีคุณภาพระดับชาติหรือระดับโลกได้ไม่แพ้บริษัทข้ามชาติ โดยก่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อมวลมนุษยชนมากกว่าอย่างเทียบกันไม่ได้

การใช้ความดีเป็นพลังขับเคลื่อนให้เกิดงานสร้างสรรค์จำนวนมาก และส่งผลกระทบต่อผู้คนนับล้านๆ ทั่วโลก โดยเริ่มต้นจากคนเล็กคนน้อยเพียง ๓๐ คน และเงินบริจาควันละ ๕๐ เซนต์ เป็นเรื่องที่ไม่น่าเป็นไปได้ แต่ก็เกิดขึ้นแล้ว จะเรียกว่าเป็นเรื่องอัศจรรย์ ก็คงไม่ผิด สิ่งนี้จะเกิดขึ้นได้ ถ้าพลังเจตนาดียอมไม่เพียงพอ แต่ต้องอาศัยความสามารถอย่างมาก ความสามารถที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือ การดึงเอาความดีจากแต่ละคนออกมาและนำมารวมกันให้มากพอจนเกิดพลัง ขณะเดียวกันก็รักษาความดีนั้นให้คงอยู่และพัฒนาให้เพิ่มพูนมากขึ้น กระบวนการเหล่านี้ อาจเรียกได้ว่า “การจัดการความดี”

ปัจจุบันมีการพูดถึงการจัดการเงินทุน การจัดการบุคลากร การจัดการทรัพยากร รวมทั้งการจัดการความรู้ แต่สิ่งหนึ่งที่ยังพูดถึงกันน้อยก็คือ การจัดการความดี ในเมื่อความดีนั้นมีพลังไม่น้อยไปกว่าเงินทุนและความรู้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาอย่างลึกซึ้งในเรื่องการจัดการความดี ชนิดที่ควรพัฒนาเป็นศาสตร์และศิลป์

อย่างไรก็ตาม เราไม่จำเป็นต้องพัฒนาศาสตร์และศิลป์ดังกล่าวจากความว่างเปล่า หากสามารถเรียนรู้ได้จากประสบการณ์จริง มูลนิธิพุทธจีอิจิ เป็นกรณีตัวอย่างหนึ่งที่ประสบความสำเร็จในการจัดการความดี ซึ่งน่าที่คนไทยจะได้เรียนรู้และนำมาพัฒนาให้เหมาะกับสภาพความเป็นจริงของเราเอง

疼惜大地

ADÈ

การจัดการความดี
ของหัวใจ

๑. ความคิดพื้นฐาน : ความดีมีอยู่แล้วในใจทุกคน

ผู้ที่เป็นแรงบันดาลใจและมีอิทธิพลทางความคิดอย่างมากต่อชาว
นิจจีคือ ท่านธรรมาจารย์เจิ้งเหยียน ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งและประธานมูลนิธิใน
ปัจจุบัน ภิกษุณีท่านนี้มีความเชื่อในอุดมคติโพธิสัตว์ซึ่งเป็นหลักการ
สำคัญของพุทธศาสนาแบบมหายาน

โพธิสัตว์ในทัศนะมหายานคือผู้เปี่ยมด้วยเมตตากรุณา และมี
ปณิธานที่จะช่วยสรรพสัตว์ให้พ้นจากความทุกข์ โดยจะไม่ยอมเข้าสู่
นิพพานจนกว่าทุกชีวิตจะสิ้นทุกข์ พระโพธิสัตว์ที่เป็นตัวแทนของอุดม
คติดังกล่าวคือพระอวโลกิเตศวรหรือที่รู้จักกันทั่วไปในนามเจ้าแม่กวนอิม

ในขณะที่คนจำนวนไม่น้อยถือเอาพระโพธิสัตว์เป็นที่พึ่งเพื่อ
คุ้มครองตนให้พ้นจากความทุกข์นั้น ท่านธรรมาจารย์เจิ้งเหยียนได้เน้น
ว่ามนุษย์ทุกคนมีโพธิสัตว์ภาวะอยู่แล้วในตัว โพธิสัตว์จึงไม่ได้อยู่เบื้อง
บนหรือสถิตอยู่ในสรวงสวรรค์ หากคือตัวเรานั่นเอง ทุกคนเป็นโพธิ
สัตว์ได้ทั้งนั้น หากอุทิศตนเพื่อสรรพชีวิต ดังท่านได้ย้ำว่าหากแต่ละคน
ช่วยเพื่อนมนุษย์ได้ ๕๐๐ คน ก็เท่ากับว่ามี ๑,๐๐๐ มือไม่ต่างจากพระ

พระโพธิสัตว์ซึ่งเดิมเข้าใจว่าเป็นอุดมคติอันสูงส่งที่อยากจะบรรลุได้ กลายมาเป็นสิ่งที่ทุกคนเข้าถึงได้เพราะมีอยู่แล้วในตัว การมองเห็นคนทุกคนเป็นโพธิสัตว์นั้นสะท้อนได้จากลายปูนปั้นภาพเทวดาหรือโพธิสัตว์ที่ประดับตามอาคารในสถาบันการศึกษาและโรงพยาบาลของฉือจี้ เทวดาหรือโพธิสัตว์เหล่านั้นไม่ได้เป็นไปตามขนบเดิม หากเป็นภาพคนธรรมดาในสาขาอาชีพต่างๆ เช่น แพทย์ พยาบาล นักรถกิจ ชาวบ้าน เป็นต้น

แนวความคิดดังกล่าวมีส่วนในการปลูกฝังให้ชาวฉือจี้มีทัศนคติว่า มนุษย์ทุกคนล้วนมีเมตตากรุณาและคุณงามความดีอยู่แล้วในจิตใจ เป็นแต่ว่าทำอย่างไรจึงจะนำคุณธรรมดังกล่าวออกมา หรือดูแลรักษาให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้น

แนวความคิดนี้เป็นที่มาของท่าทีและวิธีการที่เป็นเอกลักษณ์ของฉือจี้ เช่น การมองคนในแง่บวก การกล่าวคำชื่นชมมากกว่าการตำหนิ การแสดงความเคารพและอ่อนน้อมต่อผู้อื่น แม้ในยามที่ไปช่วยเหลือเขาก็ตาม รวมไปถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาบุคลากรตามสถาบันการศึกษาของฉือจี้ ดังจะได้กล่าวต่อไป

๒. การน้อมนำความดี ออกมาจากใจ

ฉ้อฉลมีวิธีการหลากหลายในการดึงความดีออกมาจากใจของผู้คน โดยเริ่มต้นตั้งแต่

ก. มีศรัทธาในความดีของผู้อื่น

ชาวฉ้อฉลเชื่อมั่นว่าทุกคนมีเมตตากรุณาอยู่แล้วในจิตใจ แต่ละคนล้วนอยากทำความดี เพราะทุกคนมีพุทธะหรือโพธิสัตว์ภาวะด้วยกัน ทั้งนี้ เราจึงควรมองให้เห็นความดีของเขาหรืออย่างน้อยก็ต้องเชื่อว่า เขามีความดีงามเป็นพื้นฐาน

ข. เปิดโอกาสให้เขาได้ทำความดี

เมื่อคนเราได้ทำความดี ย่อมเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ เพราะได้ตอบสนองความใฝ่ดีในส่วนลึก ขณะเดียวกันก็ทำให้ความใฝ่ดีหรือคุณภาพฝ่ายบวกมีพลังมากขึ้น จนสามารถควบคุมคุณภาพฝ่ายลบ (เช่น ความเห็นแก่ตัว โลภะ โทสะ โมหะ) การที่บางคนทำความชั่ว ไม่ใช่

บวกเหล่านั้นไม่มีกำลังที่จะต่อสู้ต้านคุณภาพฝ่ายลบได้

ฉือจี้พยายามเปิดโอกาสให้ผู้คนได้ทำความดี โดยเริ่มตั้งแต่ การให้ทานหรือบริจาคเงิน หน้าที่หลักประการหนึ่งของอาสาสมัคร “ฝึกงาน” ของฉือจี้ คือการบอกบุญหาสมาชิกคือผู้บริจาคเงินเป็นประจำแก่ มูลนิธิ ๒๕ คน(ปีแรก)และ ๕๐ คน(ปีที่สอง) จุดสำคัญมีได้อยู่ที่จำนวนเงินบริจาค แต่อยู่ที่การเปิดโอกาสให้เขาทำความดีอย่างสม่ำเสมอ

เคยมีผู้ถามท่านธรรมอาจารย์เจิ้งเหยียนว่า ระหว่างการบริจาคเงินทุกวัน ๆ ละ ๕๐ เซนต์ กับการบริจาคเงินเดือนละครั้ง ๆ ละ ๑๕ เหรียญ เหตุใดท่านจึงสนับสนุนให้คนทำอย่างแรก ทั้ง ๆ ที่จำนวนเงินที่ได้ก็เท่ากัน ท่านตอบว่า การบริจาคทุกวัน แม้จะเป็นจำนวนเงินเล็กน้อย แต่ก็เป็นการทำเพราะความรักและจิตใจที่จะให้แก่ผู้อื่นทุก ๆ วัน ซึ่งทำให้เขามีโอกาสที่จะได้สัมผัสกับความปิติจากการให้ทุก ๆ วัน

การบริจาคเงินทุกวัน เป็นการเปิดโอกาสให้ตัวเองทำความดีทุกวัน ความดีที่ถูกลง “ใช้งาน” อยู่บ่อย ๆ ย่อมมีความเข้มแข็ง ไม่ต่างจากร่างกายที่ออกกำลังกายบ่อย ๆ แม้เพียงวันละเล็กน้อยย่อมมีสุขภาพดี ขณะเดียวกันก็ไม่ต้องสงสัยเลยว่าปิติจากการทำความดีแม้เพียงเล็กน้อย ทุก ๆ วัน จะช่วยทำให้จิตใจที่ไฝ่ดีเจริญงอกงามยิ่งขึ้น เหมือนกับดินกล้าที่ถูกรดน้ำบ่อย ๆ

ฉือจี้ยังได้อาศัยการบอกบุญเป็นจุดเริ่มต้นในการพาผู้คน (โดยเฉพาะคนรวย) ให้มีโอกาสทำความดีในขั้นต่อ ๆ ไปที่มีอนานิสงส์มากกว่า ได้แก่ การทำงานเพื่อส่วนรวม กล่าวคือทุกครั้ง(หรือทุกเดือน) ที่อาสาสมัครฝึกงานไปเยี่ยมเยือนและรับเงินบริจาคจากสมาชิก จะมีการแนะนำและรายงานกิจกรรมต่าง ๆ ของฉือจี้ให้ฟัง โดยเฉพาะงานสาธารณ-

งานแยกขยะเป็นงานหนึ่งที่เปิดโอกาสอย่างกว้างขวางให้
 ผู้คนมีส่วนร่วมในการทำความดี เพราะเป็นงานที่ไม่ต้องใช้ทักษะมาก
 อีกทั้งมีสถานที่รองรับอาสาสมัครได้ถึง ๕,๐๐๐ แห่งทั่วประเทศ งาน
 แยกขยะดูเดิน ๆ เป็นงานที่ไม่น่าสนใจ หรือไม่มีอะไรที่โดดเด่นเมื่อเทียบ
 กับงานการแพทย์ การศึกษา และสถานีโทรทัศน์ของฉือจี้ (ผู้เขียนเอง
 ที่แรกก็ไม่เข้าใจว่าเหตุใดจึงให้มาดูแลโรงงานแยกขยะเป็นจุดแรกทันทีที่
 ถึงได้หวั่น) แต่แท้จริงเป็นงานที่สำคัญมาก เพราะเป็นงานพื้นฐานที่รองรับ
 ภารกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งเป็นที่เชิดหน้าชูตาของฉือจี้ ในแง่รายได้ปรากฏว่า
 ๑ ใน ๔ ของทุนสนับสนุนสถานีโทรทัศน์ค้าอภัยมาจากการแยกขยะ แต่
 สิ่งที่น่าจะสำคัญกว่ารายได้ก็คือการบ่มเพาะจิตสำนึก โดยเฉพาะการทำ
 ให้หลายคนกลับมาเห็นคุณค่าของตัวเอง โดยเฉพาะคนชราซึ่งปลด
 เกษียณหรือว่างงาน (แถมยังไม่มีหลานให้เลี้ยงเหมือนคนแก่ในสังคม
 ชนบท เพราะครอบครัวในเมืองส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว) คนชรา
 เหล่านี้เป็นกำลังสำคัญในการแยกขยะ หลายคนพบว่าตัวเองไม่ได้เป็น
 ภาระสังคม แต่ยังสามารถช่วยเหลือสังคมและโลกได้ บางคนพูดว่าตนเอง
 เป็นเสมือน “ขยะคืนชีพ”

จะเห็นได้ว่าการได้ทำความดีต่อส่วนรวมนั้น ไม่เพียงทำให้พลัง
 ฝ่ายบวกเจริญงอกงามในจิตใจ หากยังช่วยให้มองเห็นด้านดีของตัวเอง
 หรือเกิดมุมมองที่เป็นบวกเกี่ยวกับตัวเอง ทำให้อยากทำความดียิ่งขึ้น
 จะว่าไปแล้วงานแยกขยะหรือการรีไซเคิลขยะโดยตัวมันเองได้ทำให้หลาย
 คนตระหนักว่า แม้แต่ขยะยังมีคุณค่าซึ่งสามารถก่อประโยชน์ได้มากมาย
 อย่างที่นึกไม่ถึง ฉะนั้นใครที่ฉุนชุน คนที่ดูเหมือนไร้ค่า ซึ่งอาจถูกมองว่า
 เป็น “ขยะ” หรือ “ภาระ” ของสังคม ก็มีคุณค่าอยู่มิใช่น้อย ขอเพียงแต่

บุคคลากรของฉ้อฉลมีมุมมองที่เป็นบวกต่อสิ่งต่างๆ และต่อผู้คน ทั้งที่ได้กล่าวมาแล้วและจะกล่าวต่อไป

ค. การแสดงความชื่นชมมากกว่าตำหนิ

ท่านธรรมจารย์เจิ้งเหยียนจะเน้นให้ชาวฉ้อฉลกล่าวแสดงความชื่นชมผู้อื่นให้มาก มิใช่เพื่อประโยชน์ของผู้พูด แต่เพื่อประโยชน์ของผู้ฟัง กล่าวคือเมื่อได้รับคำชม ก็ทำให้ผู้ฟังอยากทำความดีหรือสิ่งที่เป็นประโยชน์สร้างสรรค์มากขึ้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง คำชมเปรียบเสมือนการชักชวนความดีหรือคุณภาพฝ่ายบวกให้ออกมามากขึ้น ตรงกันข้ามกับคำตำหนิ ที่มีกระดุนให้คุณภาพฝ่ายลบออกมามากจากผู้ฟัง เช่น เกิดความโกรธ ปฏิเสธความผิดพลาด โทษผู้อื่น หรือโกหกเพื่อปกป้องตนเอง

การแสดงความชื่นชมเป็นวิธีการที่ฉ้อฉลนำมาใช้ในทุกระดับ ตั้งแต่เด็กไปจนถึงผู้ใหญ่ ทั้งนี้โดยอิงอยู่กับความเชื่อพื้นฐานว่าทุกคนมีคุณงามความดีอยู่ในตัว หน้าที่ของทุกคนคือมองให้เห็นความดีของเขา แม้จะหลบซ่อนหรือมีอยู่น้อยนิด แม้แต่นักเรียนที่ดูเหมือนจะเอาดีอะไรไม่ได้สักอย่าง แต่การที่ครูได้พูดชมเขาในสิ่งที่ดูเหมือนจะเล็กน้อย ก็อาจทำให้ความดีและศักยภาพที่มีอยู่น้อยนิดหรือถูกกดทับนั้นมีพลังที่จะแสดงตัวออก ดังมีเรื่องเล่าว่านักเรียนคนหนึ่งซึ่งไม่เอาถ่าน แต่ในที่สุดกลายเป็นนักวาดที่สามารถ เพียงเพราะว่าครูได้ชมภาพวาดทุกครั้งของเขา ทั้งๆ ที่เขาทำอย่างเสียไม่ได้ แต่คำชมนั้นก็ทำให้นักเรียนมีกำลังใจและหมั่นฝึกวาดทุกครั้งจนชำนาญ

สำหรับคนที่ชอบมองคนในแง่ลบ การแสดงความชื่นชม

แง่บวกมากขึ้น ซึ่งในที่สุดก็จะกลับมาช่วยให้เขาเห็นตัวเองในแง่บวก และเห็นคุณค่าของสรรพสิ่งที่อยู่รอบตัว ตลอดจนเห็นแง่ดีของทุกสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัว แม้จะเป็นสิ่งที่คนทั่วไปเห็นว่าเป็น “เคราะห์” เช่น มีคนหนึ่งถูกโกงเงิน ๖๐ ล้านเหรียญได้หวัน ที่แรกก็ทุกข์มาก แต่ต่อมาก็ปล่อยวางได้เพราะเห็นว่าอย่างน้อยเขาก็ยังมีข้าวกินและมีบ้านอยู่อย่างสบาย

สิ่งที่ทำควบคู่กับการเห็นคุณค่าของทุกชีวิตและสรรพสิ่ง ก็คือการขอบคุณ คำว่า “ขอบคุณ” (กันเอน) เป็นคำที่ชาวฉือจี้พูดบ่อยมาก ไม่ว่าจะเป็นอาหาร ข้าวของเครื่องใช้ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ชาวฉือจี้จะได้รับการปลูกฝังให้ซาบซึ้งในบุญคุณและขอบคุณสิ่งเหล่านั้น ในทำนองเดียวกันไม่ว่าจะทำงานหรือมีปฏิสัมพันธ์กับใคร การขอบคุณเขาเหล่านั้นเป็นสิ่งสำคัญ แม้แต่เวลาไปช่วยเหลือผู้ประสบภัย ก็ควรขอบคุณเขาเหล่านั้นที่เปิดโอกาสให้เราได้ทำความดี การขอบคุณผู้คนที่ด้วยความจริงใจ ช่วยให้ผู้อื่นขอบคุณเกิดความรู้สึกที่เป็นกุศล และหากการขอบคุณนั้นเกิดจากการที่ตนเองทำความดี ก็ทำให้ตนเองอยากทำความดีเพิ่มขึ้น

๓. การเห็นความทุกข์ของผู้อื่น

ความทุกข์ยากลำบากของเพื่อนมนุษย์สามารถกระตุ้นเมตตากรุณาในใจเราให้เกิดพลังที่อยากทำความดีเพื่อช่วยเขาออกจากทุกข์ได้ อย่างน้อยก็ทำให้เกิดความเห็นอกเห็นใจเขา ดังนั้นกิจกรรมส่วนหนึ่งของฉือจี้คือการพาสมาชิกไปประสบสัมผัสกับผู้ทุกข์ยาก เริ่มตั้งแต่คนชรา คนป่วย คนพิการ ไปจนถึงผู้ประสบภัยพิบัติ สมาชิกเหล่านี้เริ่มต้นด้วยการบริจาคเงิน หลังจากที่ได้รับฟังกิจกรรมของฉือจี้

เชื่อเชิญให้เยี่ยม ดูงานสงเคราะห์ผู้ทุกข์ยากของฉือจี้ ทำให้เกิดความอยากที่จะช่วยเหลือ คนเหล่านั้น

ในระยะหลัง ฉือจี้ได้ทำกิจกรรมดังกล่าวกับเด็กนักเรียน ตั้งแต่ชั้นประถมในโรงเรียนของฉือจี้เอง มีการพานักเรียนไปเยี่ยมคนชรา คนป่วย พร้อม ๆ กับการไปทำงานบริการช่วยเหลือเขา ทำให้จิตใจเกิดความเห็นอกเห็นใจ อยากทำความดีมากขึ้น

จ. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์

การได้รับรู้เรื่องราวของคนที่ทำความดี ทำให้เราเกิดแรงบันดาลใจที่จะทำความดี ฉือจี้จึงให้ความสำคัญกับกิจกรรมส่วนนี้มาก แต่ไม่ได้เน้นเฉพาะการใช้สื่อเช่น หนังสือ ละคร หรือรายการโทรทัศน์ เท่านั้น ที่น่าสนใจก็คือการใช้วิธีสนทนาพูดคุยกัน นอกจากการจัดให้มีการสนทนาเป็นประจำระหว่างอาสาสมัครกับสมาชิก (ผ่านการไปเยี่ยม เยือนและรับเงินบริจาคทุกเดือน)แล้ว ยังมีการสนทนาระหว่างอาสาสมัครกับท่านธรรมาจารย์เจิ้งเหยียนที่วัดของท่านเป็นประจำทุกเช้า โดยมีอาสาสมัครทั่วประเทศและจากสาขาต่างๆ ทั่วโลกมาร่วมแลกเปลี่ยนผ่านระบบประชุมทางไกล (และถ่ายทอดทางสถานีต้าอ้าย) ในช่วงเวลาดังกล่าว อาสาสมัครแต่ละคนจะนำเอาประสบการณ์และความประทับใจจากการทำงานมาเล่าให้ผู้ฟัง พร้อมทั้งเล่าถึงบุคคลอื่นที่ทำความดีอย่างน่าประทับใจด้วย

ในระดับย่อยๆ ยังมีการสนทนาแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิกที่รวมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ (ประมาณ ๒๐ คน) เป็นประจำ ซึ่งมีอยู่กระจัดกระจายทั่วประเทศ

อีกตัวอย่างที่น่าสนใจก็คือ การนำวิธีนี้ไปใช้กับนักเรียนแพทย์ ก่อนที่นักศึกษาแพทย์จะทำการเรียนรู้จาก “อาจารย์ใหญ่” หรือผู้ที่ อุทิศร่างเพื่อการศึกษา นักศึกษาทั้งกลุ่ม (๔-๕ คน) จะต้องไปเยี่ยม และสนทนากับครอบครัวของอาจารย์ใหญ่ เพื่อเรียนรู้ประวัติและเรื่องราวของผู้ที่อุทิศร่างให้ จุดมุ่งหมายที่เป็นรูปธรรมก็คือเพื่อเขียนชีวประวัติโดยย่อของอาจารย์ใหญ่สำหรับนำไปเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ ของ นีโอจี (เช่น เว็บไซต์ รวมทั้งคิดที่ข้างเตียงผ่าศพ) แต่จุดมุ่งหมายที่สำคัญกว่านั้นก็คือ เพื่อให้เห็นคุณค่าความดีของอาจารย์ใหญ่และเกิดความรู้สึกซาบซึ้งในบุญคุณของเขา ทำให้นักศึกษาแพทย์ปฏิบัติต่อร่างของอาจารย์ใหญ่ด้วยความเคารพ และตระหนักว่าความรู้และทักษะทางการแพทย์ของตน เกิดจากความเสียสละของผู้อื่น

เมื่อจบการศึกษาไปเป็นแพทย์ สำนึกดังกล่าวช่วยอมช่วยให้ เกิดความตั้งใจที่จะเสียสละเพื่อผู้อื่นเป็นการตอบแทน ยิ่งกว่าที่จะแสวงหาประโยชน์ส่วนตน ขณะเดียวกันการได้เรียนรู้เรื่องชีวิต ความรู้สึก แรงบันดาลใจ และสุขทุกข์ของอาจารย์ใหญ่เมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ ก็ช่วยให้นักศึกษาแพทย์มีทัศนคติต่อชีวิตในมุมมองที่ลึกซึ้งขึ้น เข้าใจถึงมิติทางสังคมและจิตวิญญาณของผู้คน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา ในการปฏิบัติต่อผู้ป่วยในฐานะมนุษย์ คือเห็นเขาคอบทุกมิติ มิใช่สนใจแต่กายภาพของเขาเท่านั้น นั่นคือ ทำให้เขาหันมารักยา “คน” มากกว่ารักษา “ไข้”

มีอาจารย์ใหญ่คนหนึ่ง ก่อนเสียชีวิตได้ป่วยเป็นมะเร็งตับ เมื่อพบว่าตนเองไม่มีโอกาสรักษาให้หายได้ จึงปฏิเสธการผ่าตัด ฉายแสง หรือเคมีบำบัด ทั้งนี้เพราะอยากอุทิศร่างให้แก่นักศึกษา แต่กลัวว่าวิธีดังกล่าวจะทำให้ศพเสียสภาพ ไม่สามารถใช้ผ่าศึกษาได้ จึงรับแต่ยา

“ทั่วฟ้าดินนี้ ไม่มีใครที่ฉันไม่รัก
ทั่วฟ้าดินนี้ ไม่มีใครที่ฉันไม่เชื่อใจ
ทั่วฟ้าดินนี้ ไม่มีใครที่ฉันไม่ให้อภัย”

เมตตานั้นโดยทั่วไปคนไทยแปลว่า ความปรารถนาให้เขา
“ได้รับความสุข แต่ในหมู่ชาวฉือจี้ เมตตາหมายถึง “ความรักโดยไม่แบ่ง
แยก” ธรรมอีก ๓ ประการ ก็ถูกตีความแตกต่างกันไป กล่าวคือ

กรุณาหมายถึงการลงมือช่วยผู้อื่นให้พ้นจากทุกข์
(เถรวาทแปลว่า ความปรารถนาให้เขาพ้นทุกข์)
มุทิตาหมายถึง ความสุขที่เกิดจากการช่วยผู้อื่นให้เป็นสุข
(เถรวาทแปลว่า ความยินดีเมื่อเขาได้ดีหรือมีความสุข) และ
อุเบกขา ซึ่งแปลว่า การให้โดยไม่หวังผลตอบแทน
(เถรวาท แปลว่า การวางเฉยเมื่อทำดีอย่างถึงที่สุดแล้ว)

ในบรรดาพรหมวิหารธรรมดังกล่าว ข้อแรกและข้อสุดท้าย
เป็นธรรมที่ชาวฉือจี้เน้นมากที่สุด นั่นคือรักโดยไม่คำนึงว่าจะจะเป็นใคร
ก็ตาม และให้โดยไม่หวังประโยชน์ส่วนตัว (รวมถึงการไปสวรรค์หรือ
บรรลุนิพพาน) เวลาทำบุญหรือให้ทาน คำอธิษฐานของชาวฉือจี้ คือ

๑. ขอให้จิตมนุษย์มีความบริสุทธิ์
๒. ขอให้สังคมมีความสุข
๓. ขอให้โลกปลอดพ้นจากภัยพิบัติ

เมตตาคือหลักธรรมสำคัญที่สุดที่ขับเคลื่อนงานทุกด้านของ
ฉือจี้ ซึ่งล้วนมีจุดมุ่งหมายเพื่อการสงเคราะห์เพื่อนมนุษย์ทั้งสิ้น สมนาม
ฉือจี้ซึ่งแปลว่า “เมตตาสงเคราะห์” หรือ “สงเคราะห์ด้วยเมตตາ”

ขณะเดียวกันเมตตายังเป็นเสมือนกุญแจดอกสำคัญที่ฉือจี้

ของเงินบริจาคและอาสาสมัคร (ตรงนี้อาจต่างจากที่เมืองไทย ซึ่งจงใจให้คนทำความดีด้วยเหตุผลต่างๆ กัน เช่น เพื่อความมั่งมีศรีสุข เพื่อเพิ่มพูนบุญกุศล เพื่อชาติหน้า หรือเพื่อนิพพาน)

การชักชวนคนทำดี จะเน้นการสร้างเมตตาให้เกิดขึ้นในใจ เป็นเบื้องต้น เช่น ชี้ให้เห็นถึงความทุกข์ยากของเพื่อนมนุษย์ ขณะเดียวกันเมื่อลงมือทำงานก็อาศัยเมตตาเป็นแรงบันดาลใจ และเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับใครก็เอาเมตตาเป็นตัวนำ

กล่าวโดยสรุป หากนำลักษณะเด่น ๓ ประการของมูลนิธิ พุทธจิตต์ งาน เงิน และคน มาจัดเป็นรูปสามเหลี่ยม สิ่งที่เป็นแกนกลางซึ่งขับเคลื่อนผลักดันทุกส่วนก็คือ เมตตา นั่นเอง (ดังรูป)

๓. การรวบรวมและประสาน ความคิดให้เกิดพลัง

เมื่อสามารถดึงความคิดของแต่ละคนออกมาแล้ว ฉ้อจี้ไม่ได้หยุดเพียงเท่านั้น แต่ยังสามารถรวบรวมความคิดของแต่ละคนมาผนึกให้เป็นพลังอันยิ่งใหญ่ได้ ตรงนี้อาจแตกต่างจากองค์กรศาสนาทั่วไป เช่น วัด ซึ่งเมื่อสอนให้คนทำดี หรือดึงความคิดออกมาจากใจเขาแล้ว ก็มักจะปล่อยให้ต่างคนต่างทำความดีในชีวิตประจำวันตามปกติ เช่น ไม่เบียดเบียนคนอื่น ทำบุญให้ทาน ความดีที่กระทำจึงมักเป็นความคิดส่วนบุคคล ซึ่งแม้จะมีคุณค่า แต่ขาดพลังที่จะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในระดับสังคม เว้นแต่ว่าคนดีบางคนนั้นมีอำนาจ เช่น เป็นคนรวยหรือผู้ปกครองก็สามารถสร้างสรรค์ความคิดให้เห็นผลในวงกว้างได้

แต่ฉ้อจี้ดูเหมือนจะไม่ได้ฝากความหวังไว้กับคนดีที่มีอำนาจ แต่ให้ความสำคัญกับคนธรรมดาๆ มากกว่า โดยเชื่อว่าหากนำความคิดของคนเหล่านี้มารวมกัน แม้จะเป็นคนเล็กคนน้อย แต่ก็สามารถบันดาลพลังสร้างสรรค์ที่มีอานุภาพหรือทำเรื่องยากๆ ขึ้นมาได้

ประวัติของฉ้อจี้จะว่าไปแล้วเป็นเรื่องของคนเล็กคนน้อยที่รวม

๓๐ คนซึ่งบริจาคเงินคนละ ๕๐ เซ็นต์ (๒๕ สตางค์) ทุกวัน แต่เมื่อผ่านไปไม่ถึงชั่วอายุคน นอกจากช่วยเหลือผู้ทุกข์ยากจนนับไม่ถ้วนแล้ว ยังสามารถสร้างโรงพยาบาลราคา ๘๐๐ ล้านได้ (๘ เท่าของงบประมาณของทั้งจังหวัด) โดยอาศัยเงินบริจาคของคนเล็กคนน้อย มีเรื่องเล่าว่าตอนที่ท่านมีความคิดจะสร้างโรงพยาบาลนั้น ฉือจี้มีเงินทุนน้อยมาก และไม่มีใครคิดว่าจะเป็นไปได้ แต่ท่านธรรมาจารย์เชื่อมั่นว่าจะสามารถหาเงินมาได้ ในที่สุดโรงพยาบาลก็สร้างเสร็จได้ในเวลา ๗ ปี ก่อนหน้านั้นมีเศรษฐีชาวญี่ปุ่นผู้หนึ่งเสนอตัวบริจาคเงินนับร้อยล้านเพื่อสร้างโรงพยาบาลดังกล่าว แต่ท่านธรรมาจารย์ปฏิเสธ เพราะปรารถนาจะให้คนทั่วๆ ไปมีส่วนร่วมสร้างโรงพยาบาลนี้มากกว่า

แม้ว่าระยะหลังจะมีเศรษฐีมาเป็นสมาชิกและอาสาสมัครของฉือจี้เป็นจำนวนมาก แต่ความสำเร็จของฉือจี้ก็ยังคงมาจากคนธรรมดาเป็นส่วนใหญ่ ยิ่งปัจจุบันฉือจี้มีสมาชิกเกือบ ๖ ล้านคน และอาสาสมัครระดับต่างๆ ไม่ต่ำกว่า ๒ แสนคน ก็ยังสามารถขยายงานสร้างสรรค์ออกไปได้อย่างกว้างขวาง จนเข้าไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยทุกมุมโลก โดยไม่มีเงินสนับสนุนจากรัฐเลย

จะว่าไปแล้วงานแยกขยะซึ่งเป็น “หน้าตา” ประการหนึ่งของฉือจี้ นั้น เป็นตัวแทนแนวคิดดังกล่าวได้เป็นอย่างดี เพราะขยะนั้นดูไร้ค่าต่ำต้อย แต่หากเห็นคุณค่าแม้เพียงน้อยนิดของขยะ แล้วดึงคุณค่านั้นออกมาหมุนเวียนให้เกิดประโยชน์ใหม่ ขยะที่มีอยู่มากมายมหาศาลนั้น ก็สามารถก่อให้เกิดมูลค่าจำนวนนับพันล้านบาท เป็นทุนอุดหนุนสถานีโทรทัศน์ที่ทันสมัยได้อย่างเป็นกอบเป็นกำ

ความสำเร็จของฉือจี้จึงเป็นตัวอย่างของผู้ที่ไม่ประมาทความดี

ความดีแม้เพียงเล็กน้อยหากสะสมกันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอไม่ช้าก็เร็ว ย่อมเป็นมหากุศล ดังพระพุทธองค์เปรียบหยดน้ำซึ่งเมื่อรวมกันย่อมกลายเป็นมหาสมุทร

ด้วยเหตุนี้ท่านธรรมจารย์จึงไม่เคยรังเกียจเงินบริจาคแม้เพียงเล็กน้อย ขอเพียงบริจาคสม่ำเสมอทุกวัน อานุภาพอันยิ่งใหญ่ของสิ่งเล็กน้อย ชาวฉ้อฉลบางคนได้เปรียบเทียบเหมือนกับอาคารโรงพยาบาลของฉ้อฉลซึ่งใหญ่โตมโหฬารแต่ประกอบขึ้นมาจากกรวดก้อนเล็ก ๆ มากมายมหาศาลที่เห็นได้ตามผนังด้านนอกของตึก (อาคารของฉ้อฉลจะมีเอกลักษณ์ที่ชัดเจนคือ นอกจากแข็งแรง อดทน ชนิดที่ท่านแผ่นดินไหวได้แล้ว ยังมีสีขาวอมเทาและมีกรวดก้อนเล็ก ๆ มากมายฉาบตามผนังและเสาตึกที่ใหญ่หลายคนโอบ)

ข้างต้นคือแนวคิดพื้นฐานที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของฉ้อฉล แต่มีอีกปัจจัยหนึ่งที่ไม่อาจมองข้ามได้เลย นั่นคือ ความสามารถในการประสานเชื่อมโยงความดีของบุคคลจำนวนมากมายให้เกิดพลังสร้างสรรค์ความสามารถส่วนนี้เป็นเรื่องของการจัดองค์กรที่มีหลายด้าน และมีความสัมพันธ์พาดผ่านกันหลายลักษณะ

ผู้เขียนมีเวลาศึกษาไม่มาก แต่เท่าที่ได้รับทราบมา จะมีการจัดองค์กรและความสัมพันธ์ดังต่อไปนี้

๑. การจัดองค์กรในภาพรวม

ฉ้อฉลมีการจัดองค์กรเป็นเครือข่ายหลายชั้น ชั้นในสุดซึ่งเป็นแกนกลางคือคณะภิกษุณี ซึ่งมีประมาณ ๑๕๐ รูป ใช้ชีวิตร่วมกันในสมณารามในเมืองฮวาเหลียน (ซึ่งเป็นจุดกำเนิดและศูนย์กลางของ

ฉือจี้) ดำเนินชีวิตอย่างสมถะ ยังชีพด้วยการพึ่งพาตัวเอง เช่น ทำสวน ปลูกผัก (สมัยแรกๆ ต้องทำนากันเอง โดยใช้แรงคนลากคันไถ) และผลิตสินค้าออกจำหน่าย ปฏิเสธรับเงินบริจาค ถือเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ

ชั้นที่อยู่ถัดออกมา คือสมาชิกของฉือจี้ แบ่งเป็น ๔ ระดับ คือ สมาชิกเต็มขั้น ที่ผ่านการอบรมจนเข้าใจจิตวิญญาณและแนวทางของฉือจี้ และแสดงตนให้เป็นที่ประจักษ์ถึงความเสียสละและมุ่งมั่นในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อเพื่อนมนุษย์

ระดับที่สอง ได้แก่สมาชิกชั้นอบรม ซึ่งต้องเป็นอาสาสมัครทำงานช่วยเหลือสังคมไม่น้อยกว่า ๒ ปี จึงจะเลื่อนเป็นสมาชิกเต็มขั้นได้

ระดับที่สามคือ สมาชิกชั้นฝึกงาน ซึ่งต้องทำงานช่วยเหลือสังคมไม่น้อยกว่า ๑ ปี จึงจะเลื่อนเป็นสมาชิกชั้นอบรมได้ งานที่อาสาสมัครเหล่านี้ทำเป็นประจำได้แก่ เยี่ยมบ้านคนป่วยอนาถา ช่วยงานในโรงพยาบาลและสถานศึกษาของฉือจี้ เก็บและแยกขยะในชุมชนสงเคราะห์ผู้ประสบภัยพิบัติ รวมทั้งเยี่ยมเยือนสมาชิกผู้บริจาคเงินสนับสนุนมูลนิธิ อาสาสมัครเหล่านี้มีร่วม ๒ แสนคนกระจายไปทั่วเกาะ

ถัดจากนั้นเป็นสมาชิกผู้สนับสนุน ซึ่งบริจาคเงินให้แก่มูลนิธิเป็นประจำ บุคคลเหล่านี้สัมพันธ์กับมูลนิธิโดยผ่านอาสาสมัครซึ่งไปเยี่ยมเยือนถึงบ้าน สมาชิกจึงทราบข่าวคราวและกิจกรรมของฉือจี้ อย่างต่อเนื่อง การมีอาสาสมัครมาเยี่ยมเยือนเป็นประจำ ยังเป็นโอกาสที่สมาชิกจะซึมซับรับเอาแนวคิดหรืออุดมคติของฉือจี้ จนอาจมีจิตปรารถนาที่จะช่วยเหลือมากกว่าการบริจาคเงิน หรือปรารถนาที่จะเข้าไปเป็นอาสาสมัครของฉือจี้ สมาชิกส่วนใหญ่ของฉือจี้เป็นสมาชิกระดับ

อันที่จริงยังมีผู้สนับสนุนประเภทหนึ่งคือ ผู้บริจาคเงินก้อน ให้มูลนิธิ ผู้ที่บริจาคให้ ๑ ล้านเหรียญได้วัน จะได้รับตำแหน่งสมาชิก กิตติมศักดิ์ มีสถานะคล้ายกับสมาชิกเต็มขั้นของมูลนิธิ (เช่น มีสิทธิคิด สัญลักษณ์หรือใส่เครื่องแบบมูลนิธิ คือ เสื้อน้ำเงิน กางเกงขาว เป็นต้น) สมาชิกประเภทนี้มีขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้คนรวยแต่ไม่มีเวลามารับการ ฝึกฝนเป็นอาสาสมัคร ๒ ปี สามารถเข้ามาทำงานให้กับมูลนิธิได้

๓๘

ชั้นนอกสุดของเครือข่ายคือประชาชนทั่วไป ซึ่งได้รับประโยชน์จากกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของมูลนิธิ เช่น ผู้ที่ไปรับการเยียวยารักษา จากโรงพยาบาล ผู้ที่ได้รับการศึกษาจากโรงเรียนไปจนถึงมหาวิทยาลัย ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือจากงานสงเคราะห์ และผู้ชมรายการโทรทัศน์ ของมูลนิธิ

จะเห็นได้ว่าเครือข่ายของมูลนิธิมีการสร้างสายสัมพันธ์ที่ เชื่อมโยงผู้คนอย่างกว้างขวาง โดยผ่านปฏิสัมพันธ์หลายแบบ อาทิ ความ สัมพันธ์แบบบุคคลต่อบุคคล ความสัมพันธ์ผ่านกิจกรรม ความสัมพันธ์ ผ่านสื่อ นอกจากนั้นยังเป็นสายสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงสถาบันทางสังคมที่ หลากหลาย ได้แก่

- ๑) วัดหรือสมณาราม ซึ่งเป็นแกนกลางของเครือข่าย
- ๒) ครอบครัว ซึ่งเชื่อมโยงกับเครือข่ายผ่านอาสาสมัครที่ ไปรับเงินบริจาค
- ๓) ชุมชน ซึ่งเชื่อมโยงกับเครือข่ายผ่านอาสาสมัครที่กระจาย อยู่ทั่วประเทศ
- ๔) โรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นกลไกสำคัญของ เครือข่าย

๕) สื่อมวลชน อาทิ สถานีโทรทัศน์ ซึ่งเป็นตัวกลางระหว่าง
แกนในของฉ้อฉล (คณะภิกษุณี) กับอาสาสมัคร สมาชิก
และประชาชนทั่วไป

สถาบันเหล่านี้มีทั้งสถาบันแบบดั้งเดิม และสถาบันอย่างใหม่
ซึ่งมี “ทุน” ทางสังคมอยู่มาก สามารถที่จะเป็นกลไกในการขับเคลื่อน
กระตุ่น และประสานผู้คนให้มาลงแรงทำความดีร่วมกันได้อย่างพร้อม
เพรียงและมีพลัง

๓๓๘

๒. การสร้างสายสัมพันธ์ในระดับย่อย

นอกจากการจัดองค์กรในภาพกว้างแล้ว ยังมีการสร้างสาย
สัมพันธ์ในระดับย่อยๆ หรือในกลุ่มคนกลุ่มต่างๆ ขนานกันไป ซึ่งมี
หลายด้านมาก และส่วนใหญ่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล
เช่น

ก. ความสัมพันธ์ระหว่างภิกษุณีกับอาสาสมัคร

อาสาสมัครแต่ละคนจะมีสถานะเป็น “ศิษย์” ขึ้นตรงต่อ
ภิกษุณีแต่ละคน แต่ความสัมพันธ์ในขั้นนี้ มีลักษณะเป็นทางการและ
ยากที่จะมีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดได้ เพราะมีอาสาสมัครนับพันที่ขึ้น
กับภิกษุณีแต่ละคน

ข. ความสัมพันธ์ระหว่างอาสาสมัครกับพี่เลี้ยง

อาสาสมัครฝึกงานแต่ละชั้นจะมีพี่เลี้ยงคอยให้ความดูแล
ช่วยเหลือ ทั้งในเรื่องแนวคิด การปฏิบัติตัว การทำงาน รวมทั้งให้คำแนะนำ
หากมีปัญหาชีวิตด้วย ความสัมพันธ์จึงเป็นไปอย่างใกล้ชิดและเมื่อ

อาสาสมัครฝึกงานได้เขยิบขึ้นเป็นอาสาสมัครเต็มขั้น ก็จะกลายเป็นพี่เลี้ยงให้กับอาสาสมัครฝึกงาน เป็นความสัมพันธ์ที่ชาวฉ้อฉลเปรียบกับแม่ไก่และลูกไก่

ค. ความสัมพันธ์ระหว่างอาสาสมัครด้วยกันตามศูนย์ต่าง ๆ

ในแต่ละเมืองจะมีศูนย์ประสานงานอาสาสมัคร อาสาสมัครแต่ละคนจะสังกัดอยู่กับศูนย์ดังกล่าว โดยมีหัวหน้าศูนย์เป็นผู้ติดต่อประสานงาน จัดประชุม หรือระดมคน นอกจากนั้นในแต่ละเมืองยังมีการชอยย่อยออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มมีสมาชิกไม่เกิน ๒๐ คน มีหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้ประสานงาน การจัดองค์กรในระดับนี้เอื้อให้เกิดกลุ่มกัลยาณมิตรที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันได้อย่างใกล้ชิด

ง. ความสัมพันธ์ระหว่างอาสาสมัครด้วยกันในหน่วยงานประจำ

อาสาสมัครหลายคนมีงานประจำ (แต่อาจไม่ได้ทำทุกวัน) เช่น งานแยกขยะ ซึ่งมีโรงงานแยกขยะถึง ๕,๐๐๐ แห่ง การได้มาทำงานร่วมกันทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างกัน ซึ่งนำไปสู่การช่วยเหลือเกื้อกูลกันในเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับงานด้วย เช่น ช่วยเหลือในเรื่องครอบครัว เป็นต้น

ทั้งนี้ยังไม่พูดถึงความสัมพันธ์ระหว่างอาสาสมัครกับสมาชิกหรือผู้บริจาค ซึ่งได้กล่าวไปแล้ว ที่จริงฉ้อฉลยังนำความสัมพันธ์ทำนองนี้ไปใช้ในสถาบันการศึกษาของตนด้วย เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนนักศึกษากับพ่อ/แม่อุปถัมภ์ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ/

แม่อุปถัมภ์ด้วยกัน พ่อ/แม่อุปถัมภ์เหล่านี้ความจริงก็คืออาสาสมัคร
ของมูลนิธิที่ไปช่วยงานในสถาบันการศึกษานั้นเอง ประเด็นนี้จะได้กล่าว
ในหัวข้อต่อไป

๓. การมีระบบประสานงานที่มีประสิทธิภาพ

ความสัมพันธ์ทั้งในระดับกว้างและระดับย่อยดังกล่าวมาทำให้เครือข่ายของมูลนิธิมีความแน่นแฟ้น และยึดโยงกันอย่างทั่วถึง จึงสามารถระดมคนไปทำงานอาสาสมัครได้อย่างพร้อมเพรียง และต่อเนื่องไม่ขาดสาย แต่ความสำเร็จส่วนนี้ด้านหนึ่งต้องยกให้เป็นความสามารถของหน่วยงานต่างๆ ของมูลนิธิ เช่น โรงพยาบาล และสถาบันการศึกษาที่มีการจัดทำทะเบียนอาสาสมัคร และมีระบบการติดต่อ แจกข่าวแก่อาสาสมัครเหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้มีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนมาทำงานได้อย่างต่อเนื่องและพอดีพอดี จำเพาะโรงพยาบาลขนาดเกิน ๑,๐๐๐ เตียงของมูลนิธิ ซึ่งมี ๓ แห่ง แต่ละวันต้องการอาสาสมัครถึง ๒๒๐-๒๕๐ คน งานที่ต้องการคนช่วยก็มีหลากหลาย อีกทั้งแต่ละคนก็สามารถใช้เวลาได้ไม่เท่ากัน ทั้งนี้ยังไม่ต้องพูดถึงอาสาสมัครที่ลงทะเบียนไว้ไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คน กระจายทั่วประเทศ การติดต่อประสานงานให้อาสาสมัครมาช่วยงานจึงไม่ใช่เรื่องง่าย แต่มูลนิธิก็สามารถทำได้ด้วยดี จึงทำให้สามารถใช้ “ทุน” ที่มีอยู่ได้อย่างเต็มกำลัง

๔. มีงานหลากหลายที่ทุกคนมีส่วนร่วมได้

มูลนิธิจึงสามารถรวมรวมความดีของผู้คนมาได้เป็นจำนวนมาก ส่วนหนึ่งก็เพราะมีงานที่หลากหลาย ชนิดที่ทุกคนสามารถมีส่วน

ร่วมได้ ไม่ว่าจะเด็ก ผู้หญิง ผู้ชาย คนรวย คนจน ผู้เฒ่า คนชรา หรือแม่
แต่ผู้ป่วยและผู้ใกล้ตาย

สำหรับคนส่วนใหญ่อย่างแรกที่จะช่วยได้คือการบริจาคเงิน
แต่หากเป็นเด็ก คนชรา หรือคนจน ถึงแม้ไม่มีเงินเลย ก็ยังช่วยได้ด้วย
การลงแรง เช่น แยกขยะ ฉีกกระดาษ ทำความสะอาด ถือก่องบริจาค
บางคนที่มีความสามารถมาก ก็ช่วยงานสถานีโทรทัศน์ เล่านิทาน ในห้อง
เรียน แสดงละครส่งเสริมคุณธรรม เป็นมัคคุเทศก์ต้อนรับผู้มาดูงาน
เล่นดนตรีให้ผู้ป่วยฟัง หรือถ้าสละเวลาได้เป็นเดือน ก็ไปเป็นแพทย์ช่วย
ผู้ประสบภัยทั้งในและนอกประเทศ หรือคุมงานสร้างบ้านพักให้คนยาก
จน แม้แต่ผู้ป่วยก็ยังช่วยได้โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนมาเยี่ยมเยียน ส่วน
ผู้ป่วยใกล้ตายก็ยังทำความดีได้ด้วยการอุทิศร่างกายให้แก่นักศึกษาแพทย์

จิตใจได้ทำให้ทุกคนเห็นว่านอกจากตนเองมีความดีอยู่ในตัว
แล้ว ยังสามารถทำความดีต่อผู้อื่นหรือสร้างสรรค์คุณประโยชน์ต่อส่วนรวม
ได้ทั้งนั้น ไม่ว่าจะ เป็นใครก็ตาม ด้วยเหตุนี้ความดีจึงล้นไหลออกมาไม่
ขาดสายจากผู้คนจำนวนมากมายที่ฉ้อฉลมีเครือข่ายอยู่

๔. การหล่อเลี้ยงและเพิ่มพูน ความดี

ความดีนั้นนอกจากจะต้องนำออกมาและใช้ให้เกิดประโยชน์แล้ว จำเป็นต้องมีการหล่อเลี้ยงรักษาและทำให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้น จึงจะก่อให้เกิดผลสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน

กระบวนการดังกล่าวเป็นเรื่องของ “การศึกษา” หรือ ไตรสิกขาตามหลักพุทธศาสนาโดยตรง แต่เวลาพูดถึงการศึกษา เรามักนึกถึงครูและห้องเรียน แท้ที่จริงการศึกษาสามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลาและในทุกรูปแบบ

กรณีฉือจี้เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนที่ใช้วิธีการหลากหลายในการหล่อเลี้ยงและเพิ่มพูนความดีของบุคคล โดยในระยะแรกๆ ทำกับผู้ใหญ่เป็นหลัก ผ่านกระบวนการและเครือข่ายอาสาสมัครเป็นส่วนใหญ่ แต่ในช่วง ๒๐ ปีหลัง ได้หันมาทำกับเยาวชนมากขึ้น โดยการจัดตั้งสถาบันการศึกษาในระดับวิทยาลัย (ปี ๒๕๓๒) และมหาวิทยาลัย (ปี ๒๕๓๗) ต่อมาก็ทำกับเด็กโดยการจัดตั้งโรงเรียนมัธยมและประถม (ปี ๒๕๔๓) ตามลำดับ ซึ่งจัดว่าเป็นงานที่ทำทนายมิใช่บ่อยสำหรับฉือจี้ อาจเป็นเพราะ

เหตุนี้การขยายงานด้านการศึกษาประถมและมัธยมจึงเป็นไปอย่างช้าๆ (ปัจจุบันมีนักเรียนประถม ๔๐๐ คน นักเรียนมัธยม ๘๐๐ คนและ นักศึกษา ๓,๐๐๐ คน) แต่ฉัจฉัจก็ดูจะประสบความสำเร็จในการผลาน การสร้างเสริมคุณธรรมควบคู่กับการพัฒนาความรู้ได้เป็นอย่างดีและมี ศิลปะ ซึ่งเป็นแบบอย่างอันควรแก่การศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

ในที่นี้จะกล่าวรวมๆ ทั้งกระบวนการสำหรับผู้ใหญ่และนักเรียน นักศึกษา

๑. การเสริมสร้างคุณธรรมด้วย การทำงาน

วิธีนี้เป็นวิธีที่ฉัจฉัจให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการทำงานเพื่อส่วนรวมหรือรับใช้ผู้อื่น เพราะเป็นการเพิ่มพูนเมตตากรุณา จิตสำนึกเสียสละ และคุณธรรมอีกหลายด้าน อาทิ งานแยกขยะช่วยให้เกิดสำนึกทางด้านสิ่งแวดล้อม คนที่มาทำงานแยกขยะจะเห็นด้วยตนเองว่าสิ่งของที่ทิ้งลงขยะนั้น ความจริงยังมีประโยชน์อีกมาก แต่ยังไม่คุ้มค่า หลายคนจะหันมาใช้กระดาษทั้ง ๒ หน้า ขณะเดียวกันก็ รู้จักหมุนเวียนเอามาใช้ให้เกิดประโยชน์ใหม่ ทำให้ทิ้งขยะน้อยลง นอกจากนั้นจะเกิดนิสัยแยกขยะโดยไม่ต้องมีใครบังคับหรือมี “ดาวพิเศษ” มาเฝ้าดู

งานแยกขยะเป็นงานหนึ่งที่นำเด็กและคนแก่ (บางคนอายุ ๙๐ ปี) มาทำงานร่วมกัน และเป็นโอกาสที่เด็กจะได้เรียนรู้จากคนแก่ ทั้งในแง่แบบอย่างแห่งความเสียสละและคติธรรมในการดำเนินชีวิต คนแก่บางคนมีฐานะดี ชีวิตสะดวกสบาย แต่ก็ยังมาช่วยเก็บขยะตามชุมชน

แล้วลงมือแยกร่วมกับเพื่อนอาสาสมัครที่อ่อนวัยกว่า ทำให้เด็กได้มาเรียนรู้ถึงชีวิตแห่งการบริการสังคมด้วยตนเอง โรงงานแยกขยะจึงเป็นสถานศึกษาที่สำคัญอย่างมากของชาวฉือจี้

คนแก่หลายคนกลับมาเห็นคุณค่าของตัวเองอีกครั้งหนึ่ง จากงานแยกขยะ ขณะที่คนรวยหรือคนแก่หลายคนกลับมีความอ่อนน้อม ถ่อมตนมากขึ้น ไม่รังเกียจหรือดูแคลนงานแบบนี้ว่าต่ำต้อย คุณธรรม ด้านนี้เป็นสิ่งที่ฉือจี้เน้นมาก และอาศัยงานเป็นตัวหล่อหลอม นอกจากงานแยกขยะแล้ว งานทำความสะอาด เช่น กวาดขยะ ล้างห้องน้ำ ก็เป็นงานที่ชาวฉือจี้ทุกคนต้องผ่าน และหลายคนรู้สึกเป็นเกียรติที่จะได้ทำ จึงไม่แปลกที่จะเห็นผู้จัดการบริษัท วิศวกร แพทย์ นักธุรกิจ จับไม้กวาดช่วยงานที่โรงพยาบาล ขนขยะ ริดกิ่งไม้ หรือแบกของ

ในโรงเรียนของฉือจี้ นักเรียนทุกคนมีงานประจำ ที่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียน (และทำในเวลาเรียนด้วย) ได้แก่การทำความสะอาดโรงเรียน โรงเรียนของฉือจี้จึงไม่มีภารโรง แต่ที่น่าสนใจกว่านั้นก็คือ ไม่ใช่แต่นักเรียนเท่านั้น ครูก็ลงมาทำด้วย ซึ่งเท่ากับเป็นการส่ง "สาร" ให้เด็กรู้ว่างานเหล่านี้ไม่ใช่งานต่ำต้อย

สำหรับการทำความสะอาดห้องน้ำ หน้าที่นี้ผู้ที่ได้รับเกียรติคือนักเรียนที่ได้คะแนนสูงสุด จะมองว่าเป็นการให้เกียรติเด็กเรียนดีก็ได้ หรือว่าเป็นการฝึกกลดละอียดตาของเด็กที่เรียนเก่งก็ได้ เพราะเด็ก ๆ เด็กเรียนดีมักจะเกิดมานะหรือความถือตัวว่าเหนือกว่าคนอื่น นอกจากการทำความสะอาดโรงเรียนแล้ว ยังมีงานกวาดถนนในเมือง แยกขยะ เยี่ยมเยียนผู้ยากไร้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและบ่มเพาะคุณธรรมให้แก่เด็กเรียนได้เป็นอย่างดี

งานบอกรุณายเป็นอีกงานหนึ่งที่ช่วยกล่อมเกลাজิตใจของชาว
ฉือจี้ได้มาก โดยเฉพาะความอ่อนน้อมต่อมตคน นอกจากการบอกรุณหา
ผู้บริจาคประจำแล้ว ยังมีการบอกรุณห์ถือกล่องบริจาคเพื่อช่วยผู้ประสบ
ภัยพิบัติ อาสาสมัครฉือจี้ไม่ว่ามีอาชีพหรือสถานะอะไร ถือว่าการรับเงิน
บริจาคเป็นหน้าที่ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้คนที่ทำความดี ดังนั้นบางครั้งจะ
เห็นผู้บริหารธุรกิจระดับพันล้านยื่นถือกล่องบริจาคตามสถานที่สาธารณะ
และทุกครั้งที่ได้รับเงินบริจาคก็จะแสดงความขอบคุณและเคารพผู้
บริจาค แม้จะเป็นเด็กหรือคนยากจนก็ตาม

๔๖

ดังได้กล่าวแล้วว่าในการรับบริจาดดังกล่าวฉือจี้จะไม่เน้น
จำนวนเงิน แต่มุ่งผลทางจิตใจเป็นสำคัญ ซึ่งไม่ใช่แค่จิตใจของผู้ให้เงิน
เท่านั้น แต่รวมถึงจิตใจของผู้รับเงินด้วย นี่คือเหตุผลว่าทำไมฉือจี้ถึง
สนับสนุนให้อาสาสมัครที่มีฐานะมั่งคั่งร่ำรวยสละเวลาจากการทำงานมา
ยื่นถือกล่องบริจาค ทั้งๆ ที่เงินที่เขาหามาได้เพียงชั่วโมงเดียวแล้วนำมา
บริจาคให้ฉือจี้จะมีจำนวนมากเป็นหลายเท่าตัวของเงินที่ผู้คนที่หยุด
ใส่กล่องทั้งวันด้วยซ้ำ

นอกจากนี้ยังมีงานช่วยเหลือผู้ทุกข์ยากโดยตรง เช่น สง-
เคราะห์คนชราอนาถา ช่วยเหลือหรือผู้ประสบภัยพิบัติ งานดังกล่าวช่วย
ให้นักเรียนและอาสาสมัครของฉือจี้เกิดความซาบซึ้งในการทำความ
ดี การได้เห็นผู้ทุกข์ยากยิ้มแย้มเมื่อได้รับความช่วยเหลือ ย่อมทำให้อาสา
สมัครเกิดปีติและความสุข หล่อเลี้ยงเมตตากรุณาและความมีผีดีให้
เจริญงอกงามยิ่งขึ้น ประสบการณ์ดังกล่าวย่อมทำให้ผู้คนตระหนักว่า
ยังมีความสุขที่เหนือกว่าการเสพวัตถุ เป็นสุขที่เกิดจากการทำความดี
ซึ่งสนับสนุนให้อยากทำความดีมากขึ้น

๒. การเสริมสร้างคุณธรรมโดยอาศัย กัลยาณมิตรและกระบวนการกลุ่ม

กัลยาณมิตรนั้นเป็นปัจจัยแห่งการเสริมสร้างคุณธรรมที่พุทธศาสนาให้ความสำคัญมาก นี่เป็นอีกลักษณะหนึ่งที่โดดเด่นของฉือจี้ มีการจัดองค์กรและกิจกรรมเพื่อให้เกิดกลุ่มกัลยาณมิตรขึ้นมาในหลายลักษณะ เช่น การมีศูนย์ประสานงานอาสาสมัครในแต่ละเมือง และการแบ่งเป็นกลุ่มย่อยๆ ไม่เกินกลุ่มละ ๒๐ คน หรือการสร้างระบบที่เลียง-อาสาสมัครขึ้น ดังได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี้ และการทำงานเป็นกลุ่มตามหน่วยกิจกรรมต่างๆ เช่น งานแยกขยะ งานอาสาสมัครโรงพยาบาล งานอาสาสมัครโรงเรียน

กลุ่มเหล่านี้นอกจากมีการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะแล้วยังมีการแลกเปลี่ยนความเห็นและประสบการณ์ร่วมกัน ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้จากกันและกัน เมื่อเห็นแบบอย่างแห่งความดีก็เกิดแรงบันดาลใจที่จะทำความดี บางคนที่มีความทุกข์ เมื่อได้รับรู้ว่ามีคนอื่นอีกมากมายที่ลำบากกว่าตน ก็ทำให้เกิดกำลังใจที่จะอยู่สู้ความลำบากต่อไป

การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันเป็นกลุ่มที่ชาวฉือจี้ให้ความสนใจมาก ก็คือการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างอาสาสมัครกับธรรมาจารย์ทุกเช้า โดยมีระบบประชุมทางไกลเชื่อมโยงกับอาสาสมัครทั่วโลกและมีการถ่ายทอดผ่านสถานีโทรทัศน์ด้าอ้าย ความประทับใจ แรงบันดาลใจ ตลอดจนสุขทุกข์ของอาสาสมัครและผู้คนที่เขาทำงานด้วย ถูกนำมาแลกเปลี่ยน อภิปราย และรับรู้อย่างกว้างขวาง กิจกรรมดังกล่าวเป็นการสร้างกลุ่มกัลยาณมิตรอีกแบบหนึ่ง ซึ่งแม้ไม่ใช่เป็นกลุ่มประจำ แต่การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้วยความจริงใจถึงสวามิภักดิ์เป็นหัวใจ

ให้ผู้คนอยากทำความดีได้ไม่น้อย

การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เหล่านี้ มองในแง่หนึ่งก็คือการเรียนรู้จากความดีของกันและกัน หรืออาศัยความดีของคนอื่นมาเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงคุณธรรมในใจตน ตรงนี้เป็นความสำคัญของกระบวนการกลุ่ม หรือการทำความดีเป็นกลุ่ม เพราะหากต่างคนต่างทำความดี โดยไม่มาเกี่ยวข้องกัน นอกจากจะไม่มีพลังแล้ว ความดีของแต่ละคนก็อาจขาดสิ่งจรรโลงใจได้

สายสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรเป็นสิ่งที่ฉันนำไปใช้ในสถานศึกษาด้วย กล่าวคือนักเรียนนักศึกษาทุกคนตั้งแต่ชั้นประถมไปจนถึงระดับอุดมศึกษา จะมีพ่อ/แม่อุปถัมภ์ ซึ่งคัดเลือกจากอาสาสมัครที่ผ่านการฝึกอบรมแล้ว พ่อ/แม่อุปถัมภ์จะทำงานเป็นกลุ่ม เช่น ในวิทยาลัยเทคโนโลยีของฉือจี้ พ่ออุปถัมภ์ ๒ คน กับแม่อุปถัมภ์ ๓ คน จะร่วมกันรับผิดชอบนักเรียนหรือลูกอุปถัมภ์ครึ่งห้อง (ประมาณ ๑๕ คน)

พ่อ/แม่อุปถัมภ์มีหน้าที่แนะนำและให้ความช่วยเหลือทั้งในด้านการเรียนและชีวิตส่วนตัวแก่นักเรียนนักศึกษาที่อยู่ในความดูแลของตน มีการติดต่อได้ถามข่าวคราวและพบปะเป็นประจำ งานสำคัญอีกงานหนึ่งคือ จัดกิจกรรมเสริมคุณธรรมให้แก่ลูกอุปถัมภ์ของตน เช่น เล่านิทาน แสดงละคร ฉายหนัง หรือทำกิจกรรมจัดดอกไม้ จากนั้นก็มาสนทนาแลกเปลี่ยนความเห็นกัน บางครั้งก็พาลูกอุปถัมภ์ไปทำกิจกรรมนอกสถานที่ ในสถานศึกษาของฉือจี้จะจัดพื้นที่และเวลาให้แก่พ่อ/แม่อุปถัมภ์ผลักดันมาพบปะนักเรียนหรือช่วยกิจกรรมของสถานศึกษา

ที่มองข้ามไม่ได้ก็คือ ครูและอาจารย์ก็ต้องเป็นกัลยาณมิตรของนักเรียนและนักศึกษาด้วย นอกจากการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน

ด้วย ไม่เพียงในห้องเรียนเท่านั้น (โดยเฉพาะครูประจำชั้นจะขยับตามนักเรียนเมื่อเลื่อนชั้น เช่น ตั้งแต่มัธยม ๔ ไปจนถึงมัธยม ๖) แต่ยังคลุมถึงนอกห้องเรียนด้วย เช่นมีการทำความสะอาดโรงเรียนร่วมกัน แต่เท่านั้นยังไม่พอ ในสถานศึกษาของฉือจี้ ครูและนักเรียนยังกินอาหารในห้องเดียวกัน และกินอาหารอย่างเดียวกัน ไม่ได้แยกไปกินในห้องพิเศษหรือกินอาหารที่คุณภาพต่างกัน หากเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย นอกเวลาเรียนก็มีการนัดกินอาหารเย็นกับนักศึกษาเพื่อทำความรู้จักกันให้มากขึ้น

๔๘

๓. การเสริมสร้างคุณธรรม ด้วยศิลปะ

ผู้ที่ไปเยือนมหาวิทยาลัยของฉือจี้ คงอดแปลกใจไม่ได้ที่พบว่าแม้แต่คณะแพทยศาสตร์ซึ่งมีมาตรฐานระดับนานาชาติ กลับมีหลักสูตรให้นักศึกษาเรียนการจัดดอกไม้ การชงชา และการเขียนพู่กันจีน

ในสายตาของคนทั่วไป ศิลปะแบบนี้ควรเป็นเรื่องของนักเรียนประถมหรือมัธยมมากกว่า แต่ในสถานศึกษาของฉือจี้ ศิลปะดังกล่าว อาจไม่จำเป็นสำหรับความเป็นเลิศทางวิชาการ แต่มีความสำคัญสำหรับการพัฒนาความเป็นมนุษย์ และเป็นสิ่งที่แยกไม่ออกจากการหล่อหลอมแพทย์ให้มีหัวใจแห่งความเป็นมนุษย์ ทั้งนี้เพราะศิลปะดังกล่าวไม่ใช่ศิลปะเพื่อความสวยงามเท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่ฉือจี้เรียกว่า “จริยศิลป์” คือศิลปะที่ส่งเสริมคุณธรรม

ศิลปะทั้ง ๓ แขนง มีการเรียนตั้งแต่ชั้นประถม ทั้งนี้ด้วยจุดมุ่งหมายที่แตกต่างตามวัย กล่าวคือนักเรียนชั้นประถมจะเรียนรู้ตั้งแต่การถอดรองเท้าอย่างเป็นระเบียบ ก่อนเข้าห้องชงชา และเมื่อนั่งชง

นี่คือการฝึกสมาธิ... การชงชา... การจัดดอกไม้... เป็นการฝึกสมาธิ... การชงชา... การจัดดอกไม้... เป็นการฝึกสมาธิ...

วาทให้สงบ รวมทั้งวางด้วยซาอย่างมีสติ ไม่ให้ด้วยกระทบกัน ซึ่งอาจ
โยงไปถึงการระมัดระวังกายและวาจาของตนไม่ให้กระทบกับคนอื่นด้วย

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมและประถม ศิลปะดังกล่าวช่วยใน
การฝึกจิตให้มีความละเอียดละไมมากขึ้น ละเอียดอ่อนต่อสุนทรียรส
และน้อมใจให้สงบตั้งมั่นเป็นสมาธิ เพราะเมื่อจัดดอกไม้ ไม่ใช่ดอกไม้
เท่านั้นที่ถูกจัด แต่ใจเราก็ถูกจัดไปพร้อมกัน ดอกไม้ยังเป็นสื่อในการ
สอนธรรมแก่นักเรียน เพราะดอกไม้แต่ละดอกมีลักษณะพิเศษ ที่สามารถ
สอนใจนักเรียน ส่วนการปักให้สวยก็สามารถเป็นคติธรรมในการดำเนิน
ชีวิตได้ เช่น การเอาดอกไม้ใหญ่ ๆ ไปใส่ไว้ได้ดอกเล็ก ๆ ก็ไม่ต่างจากคนที่
ประสบความสำเร็จต้องรู้จักอ่อนน้อมต่อมตัว และสนับสนุนผู้เยาว์ให้มี
บทบาทและความสามารถมากขึ้น นอกจากนั้นวิธีการจัด ปัก และเรียง
ดอกไม้ก็อาจเป็นกระຈกสะท้อนให้นักเรียนรู้จักตัวเองได้ชัดเจนขึ้น

ในระดับมหาวิทยาลัย การจัดดอกไม้ ชงชา และเขียนพู่กัน
จิตสามารถนำพานักศึกษาเข้าไปสัมผัสกับมิติทางจิตวิญญาณที่ลุ่มลึก
ขึ้น และเข้าใจสัจธรรมของชีวิตได้มากขึ้น ทำให้เข้าใจตนเองและผู้อื่น
ได้แจ่มชัด ขณะเดียวกันก็พัฒนาคุณภาพจิตฝ่ายบวกให้เจริญงอกงาม
ยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ทั้งในการดำเนินชีวิตและในการศึกษา

นอกจากศิลปะทั้งสามซึ่งจัดว่าเป็นศิลปะชั้นสูงแล้ว ยังมี
ศิลปะอีกหลายอย่างที่น่าสนใจด้อมเกล้าจิตใจของผู้เรียน อาทิ นิทาน การ
แสดง ละคร และวาดภาพ นวัตกรรมอย่างหนึ่งของนิจจีคือการมี “คุณ
แม่หนักเล่านิทาน” ซึ่งเป็นอาสาสมัครที่คัดมาจากแม่อุปถัมภ์ มีหน้าที่เล่า
นิทานและแสดงละครตามชั้นเรียนต่างๆ เรื่องที่เล่า อาจเป็นเรื่องความ
เสียสละของคนดี หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยทำให้สนุก มีการวาดภาพ

ประกอบรวมทั้งสอดแทรกวาทธรรมของท่านธรรมาจารย์ หลังจากนั้น ก็มีการสนทนาพูดคุยกับนักเรียน อาสาสมัครประเภทนี้ได้รับความนิยมมาก จนถูกเชิญไปเล่านิทานให้กับโรงเรียนอื่นทั่วประเทศ

ศิลปะอีกประเภทหนึ่งที่ควรกล่าวคือเพลงซึ่งเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของฉือจี้ กิจกรรมต่าง ๆ ของฉือจี้ จะขาดเพลงไม่ได้ แม้แต่การต้อนรับอาคันตุกะ ฉือจี้ใช้เพลงเป็นสื่อสำคัญในการกล่อมเกลาจิตใจของผู้คน เพลงของฉือจี้้นนอกจากมีเนื้อร้องที่งดงามส่งเสริมคุณธรรม โดยเฉพาะเมตตากรุณาแล้ว ยังมีทำนองที่ไพเราะ เพลงของฉือจี้เวลาเปิดในที่ประชุม มักจะมีการแสดงศิลปะอีกอย่างหนึ่งประกอบด้วยเสมอไป คือ “ภาษามือ” สื่ออ่อนช้อยของนิ้วและมือ เป็นสื่อสากลที่ช่วยถ่ายทอดความหมายจากเนื้อร้องให้แก่ผู้ฟังแม้ไม่รู้ภาษาจีนเลยก็ตาม อีกทั้งยังเชื่อเชิญให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมกับผู้ร้องด้วย จึงเป็นสื่อที่สร้างสัมพันธภาพระหว่างชาวฉือจี้กับผู้อื่น รวมทั้งผู้ที่ฉือจี้เข้าไปสงเคราะห์ได้เป็นอย่างดี

๔. การส่งเสริมคุณธรรม ด้วยกิจกรรมบูรณาการ

คนส่วนใหญ่เวลาพูดถึงการส่งเสริมคุณธรรม ก็มักจะนึกถึงการสอน การเทศน์ ด้วยเหตุนี้ในเมืองไทยจึงมักมีเสียงเรียกร้องให้คนเข้าวัดฟังเทศน์มากขึ้น ให้นิมนต์พระมาเทศนาสั่งสอนบ่อยขึ้น รวมทั้งเพิ่มวิชาศีลธรรมให้มากขึ้น ซึ่งก็มักหนีไม่พ้นการให้ครูเป็นผู้สอนและนักเรียนเป็นผู้ท่องจำ แต่ฉือจี้กลับแตกต่างออกไป แม้มีการเทศน์ การสอน แต่จุดเน้นกลับอยู่ที่การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ

ซึ่งสามารถสร้างสำนึกที่ประทับแน่นในจิตใจและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ยั่งยืนกว่า โดยที่การปฏิบัติก็มีความหลากหลาย นอกจากการใช้แรงงาน การทำงานบริการแล้ว ยังรวมไปถึงการทำงานทางศิลปะ โดยมีการไต่ร่องผ่านการสนทนาแลกเปลี่ยนกัน นั่นคือมีทั้งการเรียนรู้ผ่านการฟัง การพิจารณา และการปฏิบัติ โดยบูรณาการเข้าด้วยกัน

ตัวอย่างที่เด่นชัดในเรื่องนี้ยังสามารถเห็นได้จากการส่งเสริมคุณธรรมในชั้นเรียน ซึ่งมีการบูรณาการกิจกรรมหลายด้านเข้าด้วยกัน และโยงไปถึงกิจกรรมนอกห้องเรียน กล่าวคือ

ในโรงเรียนประถมของฉือจี้ ครูจะนำคิธรรมหรือ “วาทธรรม” ของท่านธรรมาจารย์ที่เลือกสรรแล้ว มาบอกเล่าและอธิบายให้นักเรียนฟัง โดยอาจมีนิทานหรือเรื่องเล่าประกอบ วันต่อมาครูจะมอบหมายให้นักเรียนเขียนเรื่องความเกี่ยวกับวาทธรรมดังกล่าวตามที่ตนเข้าใจ วันที่ ๓ นักเรียนจะนำวาทธรรมดังกล่าวมาแปลงเป็นละครเล่นหน้าชั้น วันที่ ๔ ครูจะมอบหมายให้นักเรียนแปรวาทธรรมดังกล่าว เป็นการปฏิบัติโดยไปทำที่บ้าน วันที่ ๕ ครูจะนำนักเรียนไปบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เป็นการนำวาทธรรมดังกล่าวไปแปรเป็นภาคปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

จะเห็นได้ว่า กิจกรรมดังกล่าวสามารถพัฒนาทักษะและความสามารถของนักเรียนหลายด้าน ทั้งด้านความคิด การแสดงออกด้วยถ้อยคำ การถ่ายทอดเป็นภาพหรือการแสดง และการแสดงออกด้วยพฤติกรรม มองในแง่ของกระบวนการทางปัญญา ก็เป็นการพัฒนาทั้งสุดมยปัญญา (ปัญญาจากการฟัง) จินตมยปัญญา (ปัญญาจากการคิด) และภาวนามยปัญญา (ปัญญาจากการกระทำ)

๔๒. การส่งเสริมคุณธรรม โดยอาศัยสิ่งแวดล้อม

กลุ่มกัลยาณมิตร อันได้แก่ เพื่อนอาสาสมัคร พี่เลี้ยง ครูบา-
อาจารย์ พ่อ/แม่อุปถัมภ์ จัดว่าเป็นสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งที่ส่งเสริมคุณ
ธรรม แต่สำหรับเยาวชน สิ่งแวดล้อมที่เพิ่มเข้ามาก็คือ สิ่งแวดล้อมใน
สถานศึกษาซึ่งช่วยจัดระเบียบชีวิตให้เหมาะสมกับวัย

ในโรงเรียนของฉือจี้ ไม่มีร้านค้าหรือร้านขนม และเด็กไม่
ได้รับอนุญาตให้นำขนมและของเล่นเข้ามาในโรงเรียน เด็กทุกคนจะ
กินอาหาร(เจ)ที่โรงเรียนจัดให้ โดยกินพร้อมกันทั้งนักเรียนและครู
นักเรียนมัธยมจะอยู่ในหอพักที่โรงเรียนจัดไว้ให้ มีการทำกิจกรรมร่วม
กันหลังเลิกเรียนและวันเสาร์ โทรศัพทมือถือจะใช้ได้ก็เฉพาะวันเสาร์
และอาทิตย์เท่านั้น โทรทัศน์ก็ดูได้เฉพาะของฉือจี้เท่านั้นในระหว่างที่
อยู่หอพัก

สภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตดังกล่าวช่วยก่อมเกล่าให้เด็กมี
ชีวิตที่เรียบง่าย ไม่ใฝ่เสาะใฝ่บริโภค และรู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์

ส่วนสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ จะเน้นให้เกิดสำนึกด้านสิ่งแวด
ล้อม ทางเดินและระเบียงบางส่วนที่ไม่สำคัญจะปิดไฟเพื่อประหยัด
พลังงาน อาคารจะโปร่งโล่งและใช้ประโยชน์จากแสงแดดให้มากที่สุด แต่
ก็มีการออกแบบให้อากาศถ่ายเทเพื่อลดการใช้เครื่องปรับอากาศ

นอกจากนั้นยังมีคติธรรมสอนใจติดตามผนังหรือลานนอก
อาคาร แม้แต่ชื่ออาคารก็มีนัยในทางคุณธรรม

๖. การส่งเสริมคุณธรรม ด้วยสื่อ

การเสริมสร้างจิตสำนึกโดยใช้สื่อ เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในทุก
หนแห่ง นื่องี้ก็เช่นกัน โดยมีการพัฒนาเป็นลำดับ นอกจากการใช้สื่อ
ระดับย่อย (micro media) เช่น การเล่านิทานหรือแสดงละครในชั้นเรียน
หรือการใช้ภาพประกอบการสอนแล้ว ยังได้พัฒนาสื่อระดับกว้าง (mass
media) จากหนังสือ ซีดี ดีวีดี มาเป็นสถานีโทรทัศน์ ซึ่งใครๆ ก็อยาก
ทำหากมีกำลัง แต่สื่อจี้แตกต่างจากที่อื่นตรงที่ทำได้อย่างมีคุณภาพ
จนเป็นที่นิยมของชาวได้หวันได้ (ดังได้รับการลงคะแนนให้เป็นสถานี
โทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อชีวิตของเขามากที่สุด)

รายการโทรทัศน์ทุกรายการจะมุ่งสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่ผู้ชม
ไม่ส่งเสริมความรุนแรง กามตัณหา และค่านิยมที่ผิดๆ รายการซึ่งเป็นที่
นิยมได้แก่ละครที่สร้างจากชีวิตจริงของคนที่ทำความดีหรือของชาวฉือจี้
ที่อุทิศตัว โดยอาจมีการสัมภาษณ์บุคคลตัวอย่างต่อท้ายละครด้วย

ทางด้านรายการข่าวก็เป็นการเสนอและวิเคราะห์เชิงธรรมะ
มีรายการการ์ตูนสอนธรรมให้เด็ก ๆ และสารคดีชีวิตบุคคลตัวอย่าง (เรียก
ว่าโพธิสัตว์รอกหน้า) ตลอดจนสารคดีส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติ

รายการดังกล่าวฉือจี้ถ่ายทอดออกไปทั่วโลกผ่านดาวเทียม
ซึ่งมีประโยชน์อย่างมากต่อชาวฉือจี้ที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศ และอาจ
ไม่ได้มีกิจกรรมเข้มข้นอย่างในได้หวัน

กระบวนการจัดการความคิดทั้ง ๕ ประการ จะเห็นได้ว่ามีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน เริ่มจากการเชื่อมั่นและมองเห็นความดีในมนุษย์ทุกคน จากนั้นก็พยายามนำความดีออกมาจากใจของเขา แล้วรวบรวมความดีเหล่านั้นมาผนึกเป็นพลังสร้างสรรค์ พร้อมกันนั้นก็มีการหล่อ เลี้ยงและต่อเติมความดีเพื่อให้มีความยั่งยืนและเพิ่มพูนขึ้นเรื่อย ๆ สามารถแสดงความสัมพันธ์เป็นแผนผังได้ดังนี้

ด้วยกระบวนการดังกล่าว มุลินธิพุทธฉือจี้จึงสามารถทำงานสร้างสรรค์ได้อย่างมีพลัง รวมทั้งสามารถขยายงานและขยายคนได้อย่างต่อเนื่อง

靜
寂
清
遠

志
玄
虛
淡

安
之
如
水

實
自
如
心

ข้อสังเกตท้ายบท

มูลนิธิพุทธนิจจี เป็นองค์กรขนาดใหญ่ที่ยกระดับ

กลายเป็นขบวนการจิตอาสา ซึ่งเติบโตจากระดับประเทศสู่ระดับโลก ภายในเวลาเพียง ๔๐ ปี

การที่ขบวนการระดับนี้สามารถพัฒนาบุคลากรจำนวนมากมาย ให้เป็นคนที่มีความดี มีจิตเมตตา กรุณา ใฝ่บำเพ็ญประโยชน์เพื่อเพื่อน มนุษย์ แม้จะมีทุนมหาศาลแต่ก็นำไปเป็นประโยชน์เพื่อช่วยเหลือผู้ทุกข์ ยาก เป็นสิ่งที่ทำได้ไม่ถ้อยนัก โดยเฉพาะเมื่อคำนึงว่าองค์กรหรือขบวน การศาสนาส่วนใหญ่ที่เติบโตมาถึงระดับนี้ หากไม่เป็นเพราะอาศัยความ โลกเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้คนเข้ามาสมทานด้วยหวังความร่ำรวยและโชคลาภ (ดัง megachurch จำนวนมากในอเมริกา หรือในอาฟริกาและเอเชีย) ก็ มักเป็นขบวนการอนุรักษนิยมที่ถูกครอบงำด้วยความโกรธเกลียด ขาด ขันติธรรม และรังเกียจผู้ที่คิดต่างจากตน (เช่น ขบวนการเคร่งคัมภีร์ หรือ fundamentalist)

นิจจีเป็นองค์กรที่พร้อมจะเข้าไปช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์โดยไม่ คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และอุดมการณ์ทางการเมือง และไม่คิด เผยแพร่ศาสนาหรืออุดมการณ์ของตนให้แก่ผู้อื่น ด้วยเชื่อมั่นในเมตตา ธรรมหรือความรักที่ไม่แบ่งแยก

เมื่อพิจารณาจากเวลาและเงินลงทุนของขบวนการนิจจีที่มีต่อชุมชน...

อย่างมากจากองค์กรชาวพุทธทั่วไป (รวมทั้งในไต้หวัน) เพราะแทนที่จะติดอยู่กับพิธีกรรมหรือพาผู้คนหลักเรือนบำเพ็ญภาวนา กลับเน้นที่การทำคามดีอย่างเป็นรูปธรรม มิใช่ทำความดีเฉพาะตัวเท่านั้น แต่เป็นการร่วมกันบรรเทาทุกข์ทั้งปวงที่เกิดขึ้นในโลก โดยแปรเมตตาและพรหมวิหารธรรมข้ออื่นๆ ให้เป็นการปฏิบัติที่ส่งผลเป็นรูปธรรม มิใช่เอาแต่ “นั่งแผ่เมตตาอยู่ในมุ้ง” เท่านั้น นับว่าเป็นองค์กรพุทธแนวปฏิรูปที่ประยุกต์ธรรมอย่างสมสมัย

ความพิเศษของฉือจี้ยังอยู่ที่ความสามารถในการจัดการคามดีอย่างเป็นระบบ ชนิดที่แหวกไปจากองค์กรศาสนาทั่วไป ความสามารถดังกล่าวนอกจากอาศัยความรู้และความคิดสร้างสรรค์แล้ว ยังต้องอาศัยศิลปะและทักษะที่แยบคาย

ฉือจี้เป็นตัวอย่างไม่ให้เราได้ตระหนักว่าการจัดการคามดี เป็นเรื่องที่ต้องอาศัยศิลปะ ศิลปะในที่นี้ไม่ได้หมายถึงการจัดดอกไม้ ชงชา เขียนอักษรด้วยพู่กันเท่านั้น แต่หมายถึงศิลปะในการบ่มเพาะ น้อมนำ และผนึกคามดีของผู้คนให้เกิดพลังทางจริยธรรมเพื่อขจัดความทุกข์ในโลก นี่คือนิยามศิลปะในความหมายที่สำคัญที่สุด ที่องค์กรศาสนา องค์กรทางมนุษยธรรม สถาบันศึกษา ควรพัฒนาขึ้นมาให้เหมาะสมกับบริบทของตนโดยศึกษาแบบอย่างจากฉือจี้

อย่างไรก็ตามผู้เขียนมี ๔ ประเด็นที่อยากตั้งเป็นข้อสังเกตกล่าวคือ

๑) ดูเหมือนว่า กระบวนการสร้างเสริมคุณธรรมของฉือจี้ จะมีลักษณะขึ้นๆลงๆมาก ขณะที่ไม่สู้ให้ความสำคัญมากนักกับการกระตุ้นให้ชาวฉือจี้สามารถคิดด้วยตัวเอง

ความสามารถประการหลังมีความสำคัญก็เพราะว่า ในยุคที่มีความซับซ้อนและความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มักจะมีปัญหาทางจริยธรรมใหม่ๆ เข้ามาในชีวิตของเราอยู่เสมอ ปัญหาเหล่านี้ไม่มีคำตอบสำเร็จรูป แต่ขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยมากมาย รวมทั้งต้องพิจารณาถึงมุมมองที่หลากหลายด้วย ยกตัวอย่างปัญหาปาณาติบาตเรื่องเดียว ทุกวันนี้มีการถกเถียงอย่างหาข้อสรุปได้ยาก ในเรื่องการทำแท้ง การุณยฆาต การระงับการช่วยเหลือแก่ผู้ป่วยระยะสุดท้าย การตั้งครุฑโดยทำลายตัวอ่อน ฯลฯ ปัญหาเหล่านี้ต้องอาศัยวิจรรณญาณในการใคร่ครวญมาก หาไม่แล้วก็อาจส่งเสริมปาณาติบาตโดยไม่รู้ตัว หรือไม่ก็สร้างความทุกข์แก่ผู้คนในนามของศาสนา (ซึ่งมีตัวอย่างมากมายโดยเฉพาะในหมู่ผู้คลั่งศาสนา ซึ่งพร้อมทำตามบัญชาของผู้นำ โดยไม่คิดจะใช้วิจรรณญาณของตัวเอง)

๒) การจัดการความดีนั้น ควรช่วยให้บุคคลสามารถรู้จักคิดและมีวิจรรณญาณของตัวเอง แต่จะทำเช่นนั้นได้ ความสามารถอย่างหนึ่งที่สำคัญคือการรู้จักตั้งคำถามหรือวิเคราะห์ด้วยตัวเอง

ผู้เขียนมีเวลาน้อย แต่เท่าที่ทราบ ทักษะดังกล่าว รวมไปถึงการคิดในเชิงวิพากษ์ (critical mind) เป็นสิ่งที่เห็นได้ไม่ชัดจากกระบวนการเรียนรู้ของฉ้อจี้ โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษา เป็นไปได้ไหมว่าเป็นเพราะแนวคิดแบบนี้ มีนัยยะของการมองเชิงลบหรือตั้งข้อสงสัยซึ่งสวนทางกับแนวคิดของฉ้อจี้ที่เน้นการมองเชิงบวกและการมีศรัทธาเป็นจุดเริ่มต้น ในวัฒนธรรมของฉ้อจี้ ผู้คนนิยมชมมากกว่าตำหนิ และมองแง่ดีมากกว่าตั้งข้อสงสัย ซาบซึ่งในคุณคำมากกว่าสอคล้ายหาข้อเสีย ตรงนี้เป็นจุดแข็งของฉ้อจี้ที่ทำให้ขยายตัวได้รวดเร็วสามารถตั้งประชา-

๓) การรู้จักคิดด้วยตัวเอง ย่อมเป็นพื้นฐานสำคัญของการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมักหมายถึงการแหวกแนวจากขนบเดิม และนำไปสู่การเป็นตัวของตัวเอง

หากข้อสังเกตของผู้เขียนถูกต้อง กล่าวคือ ฉ้อฉลไม่สู้ให้ความสำคัญสำคัญกับการพัฒนาความสามารถในการคิดด้วยตนเอง คำถามคือชาวฉ้อฉลจะสามารถเป็นตัวของตัวเอง หรือคิดแหวกแนวจากกรอบของฉ้อฉลได้มากน้อยแค่ไหน เครื่องข่ายที่สร้างสายสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดและกว้างขวาง จะเปิดโอกาสหรือเป็นอุปสรรคมากน้อยเพียงใดสำหรับชาวฉ้อฉลในการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง โดยทั่วไปแล้วองค์กรและขบวนการแบบนี้มักจะยอมรับความคิดสร้างสรรค์หรือความเป็นตัวของตัวเองในระดับหนึ่ง แต่หากเลยจุดนั้นไปก็อาจถูกแรงกดดันจากหมู่คณะหรือเครือข่าย ปัญหาก็คือถ้าองค์กรใดองค์กรหนึ่งคิดเหมือนกันหมดโดยขาดความหลากหลาย หรือไม่มีพื้นที่ให้แก่คนที่คิดต่าง องค์กรนั้นก็ยากจะปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังในปัจจุบัน (ขอให้นักถึงคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบันเป็นตัวอย่าง)

๔) ชาวฉ้อฉลมักจะมองความดีที่แสดงออกในระดับบุคคลหรือกลุ่มคน แต่ดูเหมือนจะไม่สนใจจริยธรรมในระดับโครงสร้าง

โครงสร้างหรือระบบสังคมนั้นไม่ได้เป็นกลางโดยตัวมันเอง แต่มีคุณค่าหรือความดีความชั่วแฝงอยู่เสมอ ระบบนาซีนั้นเป็นตัวอย่างที่ชัดเจน เพราะนอกจากจะบั่นทอนความเป็นมนุษย์ ยังสามารถผลักดันให้คนทำความเลวร้ายอย่างที่ไม่ถึง ระบบที่รวมศูนย์และไม่โปร่งใส มักจะทำให้ผู้นำทั้งบนสุดและลดหลั่นลงมาถืออำนาจบาครใหญ่

และถ้าใครสำคัญกว่าอะไรอื่น

กิจกรรมของฉือจี้ จะมุ่งทำความดีทุกอย่างเพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ แต่จะไม่แคะต้องหรือคิดเปลี่ยนแปลงระบบและโครงสร้างที่ก่อความทุกข์แก่มนุษย์เลย ฉือจี้พร้อมจะช่วยคนยากจน แต่จะไม่ทำอะไรกับระบบเศรษฐกิจที่ทำให้คนยากจน อาจเป็นเพราะการขาดทัศนะในเชิงวิพากษ์ หรืออาจเป็นเพราะการพยายามมองแง่บวกเป็นหลัก จึงเห็นข้อดีมากมายของระบบและโครงสร้างเหล่านั้น และพยายามใช้ข้อดีเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์ต่อเพื่อนมนุษย์มากที่สุด (มองในแง่บวก ระบบทุนนิยมก็มีข้อดีตรงที่ทำให้ได้วันมีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ซึ่งทำให้ชาวฉือจี้จำนวนไม่น้อยมีฐานะทางเศรษฐกิจที่มั่นคงส่งผลให้ฉือจี้มีทุนสนับสนุนอย่างมหาศาล กล่าวอีกนัยหนึ่งระบบทุนนิยมทำให้ฉือจี้มีกำลังทางเศรษฐกิจที่สามารถช่วยคนทุกข์ยากได้อย่างมากมาย)

ผู้นำฉือจี้อาจมองว่า แทนที่จะเสียพลังงานไปกับการเปลี่ยนแปลงระบบหรือกำจัดข้อเสียในตัวระบบ การพยายามใช้ข้อดีจากระบบเหล่านั้นมาก่อให้เกิดประโยชน์สร้างสรรค์ น่าจะทำได้ง่ายกว่าและก่อให้เกิดผลดีที่เป็นมรรคเป็นผลมากกว่าก็ได้ ด้วยเหตุนี้วินัยข้อหนึ่งของชาวฉือจี้คือ การไม่เข้าร่วมการประท้วงทางการเมือง วินัยข้อนี้มีส่วนไม่น้อยในการทำให้ฉือจี้ขยายตัวจนมีสมาชิกหลายล้านคน เพราะไม่ว่าจะมีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบใด นิยมพรรคไหนก็ตาม ก็สามารถเข้ามาเป็นสมาชิกได้อย่างไม่กระอักกระอ่วนใจ การ “เป็นกลาง” ทางการเมืองช่วยลดความแตกแยกภายในองค์กร ขณะเดียวกันก็ทำให้อำนาจการเมืองไม่มารบกวนหรือแทรกแซงฉือจี้ด้วย ตรงกันข้ามไม่ว่าพรรคการเมืองใดก็

อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่าฉือจี้จะประนีประนอมกับระบบเสียทีเดียว เพราะผู้นำฉือจี้เองก็เห็นโทษของระบบทุนนิยมอยู่มากก็น้อย จึงกำหนดวินัยอีกข้อหนึ่งคือ ไม่เล่นการพนันและการเก็งกำไร* ซึ่งรวมถึงการเล่นหุ้นเพื่อเก็งกำไร (แต่อนุญาตการเล่นหุ้นเพื่อการลงทุนระยะยาว) ผิดกับองค์กรศาสนาทรงอิทธิพลส่วนใหญ่ที่ไม่ปฏิเสธการเล่นหุ้นเก็งกำไร

๒๓

ทั้ง ๕ ประเด็นเป็นข้อสังเกตที่อาจผิดพลาดได้ อย่างไรก็ตาม แม้จะถูกต้อนก็ไม่ได้ลดทอนความสำคัญของฉือจี้ในฐานะองค์กรที่มีศาสตร์และศิลป์ในการจัดการความดี ที่มีเอกลักษณ์และน่าเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับองค์กรที่เห็นความสำคัญของการทำความดีเพื่อเพื่อนมนุษย์ อันที่จริงฉือจี้ยังเป็นแบบอย่างที่น่าเรียนรู้ในอีกหลายด้าน เช่น การแพทย์ที่มีหัวใจความเป็นมนุษย์ การศึกษาตามแนววิถีพุทธ และสื่อทางเลือกเพื่อสังคม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประเด็นเหล่านี้มีผู้ศึกษาบ้างแล้วและได้เผยแพร่ในหลายที่ เชื่อว่าจะก่อให้เกิดแรงบันดาลใจแก่คนไทยไม่น้อย ที่ผ่านมารวมองหาแบบอย่างจากตะวันตกมามากแล้ว ถึงเวลาที่เราจะมองไปที่ตะวันออก โดยเฉพาะในประเทศที่มีวัฒนธรรมทางพุทธศาสนา ไม่ต่างจากของบ้านเรามากนัก

*วินัย ๑๐ ประการของชาวฉือจี้ นอกจากข้อ ๕ แล้ว ยังเพิ่มอีก ๕ ข้อ ได้แก่ ไม่เล่นการพนันและเก็งกำไร ไม่ติดสิ่งเสพติดรวมทั้งหมากพลูและบุหรี่ ไม่ฝ่าฝืนกฎจราจร ไม่กล่าวหาและตั้งข้อหาผู้อื่น และเมื่อมีความผิดต้องสำนึกผิดและขอโทษ

คณะกรรมการ

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

คณะที่ปรึกษาคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม

1. นายไพฑูย์ วัฒนศิริธรรม	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์
2. พลตรี จำลอง ศรีเมือง	ประธานที่ปรึกษา
3. พลเอก บวร งามเกษม	ที่ปรึกษา
4. นายลิขิต เพชรสว่าง	ที่ปรึกษา
5. พลเอก ปรีชา เอี่ยมสุพรรณ	ที่ปรึกษา

คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม

1. พลตำรวจเอก เสรีพิศุทธิ์ เตมียาเวส	กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ รักษาการประธานกรรมการ
2. นายนิพนธ์ สุรพงษ์รักเจริญ	กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ
3. นายอนุสรณ์ ธรรมใจ	กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ
4. นายแพทย์ อัมพล จินดาวัดนะ	กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ
5. ผู้แทนกระทรวงวัฒนธรรม	กรรมการ
6. ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ
7. ผู้แทนสำนักงบประมาณ	กรรมการ
8. ผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	กรรมการ
9. ผู้แทนสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้	กรรมการ (องค์การมหาชน)
10. ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (นางสาวนราทิพย์ พุ่มทรัพย์)	กรรมการและเลขานุการ
11. นายประกอบ นวลขาว	ผู้ช่วยเลขานุการ

การดูงานดังกล่าวแม้จะเป็นช่วงเวลาสั้น ๆ แต่ได้ให้ประสบการณ์ที่น่าประทับใจ รวมทั้งให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เขียนมาก ประเด็นหนึ่งที่กระตุ้นความสนใจของผู้เขียนเป็นพิเศษคือ ความสามารถในการ “การจัดการความดี” ของมูลนิธิพุทธฉือจี้ ซึ่งเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในตัว อีกทั้งยังประสบความสำเร็จอยู่ไม่น้อย ศาสตร์และ ศิลปดังกล่าวของฉือจี้ น่าจะเป็นประโยชน์สำหรับเมืองไทย ซึ่งกำลังแสวงหาทางออก จากวิกฤตทางด้านศีลธรรมอยู่ในเวลานี้